

ION BĂLEANU

52
151

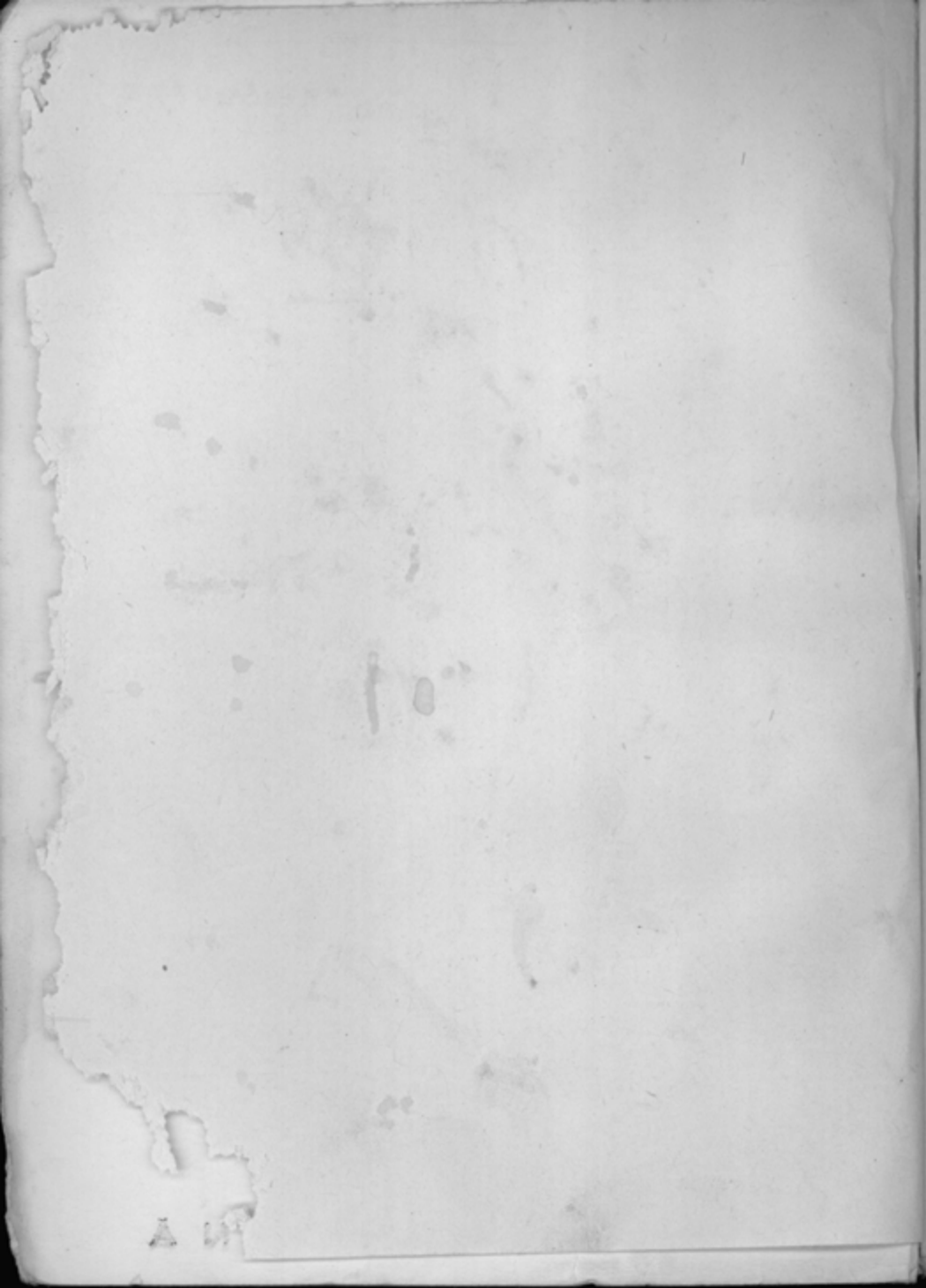

ORDIN DE MISIUNE

MUNCĂ ȘI LUMINĂ

"REISBRETH" S.P.

ION BĂLEANU

ORDIN DE MISIUNE

S

„MUNCĂ ȘI LUMINĂ”
1942

*Copyright by „Muncă și Lumină” and Editura Gorjan
București, Str. Poetul Macedonschi 3.—Nr. 4015 (I. c 5.42)*

*Camarazilor mei de front,
dela Flotila I Bombardament.*

5151

Patru luni am stat în alarmă.

Zi de zi ne-am constituit, cu rândul, echipagiile din alarmă, adică acele echipagii care trebuiau să fie gata pentru misiune, în orice moment, cu avioanele alimentate și îndopate de bombe. Gata de acțiune la primul semnal.

Un telefon:

— Allo, da. Ordonăți! Da, caroul... Da, baterii inamice... Da, două patrulare de trei... Decolarea imediat... Atacați la mică înălțime...

Echipagiile din alarmă alergau la avioane, mecanicii porniau motoarele, se încercau mitralierele, — pentru ca la ora ordonată să apară, prevestitoare de urgie, pe cerul inamic, pe cerul basarabean sau al Odessei.

Reperate de posturile de pândă, sau luată prin surprindere, Odessa reacționa din toate sirenele ei.

Rușii fugeau în catacombe, cu sufletul la gură, cuprinși de panica zilnică a alarmelor aeriene.

Miile de tunuri antiaeriene, în vaerul de cucuvae al sirenelor, vărsau flăcări pe nări.

Cerul Odessei, dela Tătarca și Dalnik până la Fomina Balka, port și vasele de pe mare, se înoura de exploziile proiectilelor bolșevice, toate flămânde să muște din fierul avioanelor românești, care-și descărcau pântecul de sarcina lor de bombe...

Alarma noastră a încetat, după patru luni de bătații crâncene.

Astăzi, 22 Octombrie.

Nu s'au mai constituit echipagiile de alarmă.

Nici la Odessa n'au mai sunat sirenele, căci rușii și-au luat cu ei „starea de alarmă”, pe vasele cu care au mai putut scăpa pe mare.

Liniște patriarhală pe cerul nostru ca și pe cerul Odesei.

Unde este frontul cu întreaga lui psihologie?

Știm, avem siguranța că este prima noastră zi reală de liniște atotcuprinzătoare; totuși, în noi parcă s'a frânt ceva, s'a frânt încordarea, a dispărut subit tensiunea sufletească la care am trăit până acum... Starea de alarmă, în care am fost considerați în ritmul operațiilor de pe front, nu era altceva decât starea de încordare, minunata noastră încordare de pândă neconținută la marginea vieții, starea aceea de prefigurare a morții...

...alarma.

Fiindcă o port încă în sânge și nimic nu mi-o poate expropria din suflet, fiindcă va păstra în mine urma vie a războiului așa cum ecourile mării sunt toarse în sideful scoicilor, am întocmit, din fragmente răslețe, jurnalul meu de război.

I. B.

Escadrila Mea

Când am ajuns la unitate, m'au primit camarazii mei de sbor, dela comandantul de escadrilă până la ultimul soldat, cu revărsări de bucurie. Nu mai sburasem de aproape nouă luni și sgomotul motoarelor mi-a răscolit, din urmă, toate amintirile crescute într'un an de concentrare.

Echipagiile erau, de data aceasta, mai voioase ca oricând. Străluciau pe frunțile camarazilor mei, lugeferi de biruință așteptată și în ființa lor sburdau toți caii putere ai motoarelor noastre scumpe. Pare destul de curioasă această afecțiune omenească pentru motoare... dar noi, sburătorii, nu le privim cum își privesc femeile pălăriile, cu cochetărie; pentru noi, motoarele sunt chiar inima noastră înaripată. Motoarele ne-au intrat în anatomie și nu le apreciem decât după puterea și încrederea lor.

De data aceasta, motoarele înseși parcă răspund mai repede, fără să mai tușească. Există o corespondență între ele și personalul navigant, se simt reciproc; pentru războiul de desrobire și de răzbunare sunt pregătiți și omul și mașina.

Intr'acest ritm comun al escadrilei mele era firesc să crească acum, mai mult ca oricând, un suflet colectiv, sufletul de război al unității. Nu știam încă,

pozitiv, că între noi și ruși se va declanșa conflictul, dar îl doriām toți. Se vorbea insistent despre el. Venit mai proaspăt și dintr'un cerc de viață care întotdeauna este mai devreme informat, eram asaltat cu întrebarea: „când?”... și așa ne petreceam timpul ascuțindu-ne „condeiele” ca pe vremea lui Ștefan cel Mare, discutând fierbinte șansele declanșării războiului. Cu deplasările pe zonă mai eram noi obișnuiți, dar de data aceasta era cu totul altfel, deplasarea noastră era *ofensivă*: era o intrare în dispozitiv.

...Și am găsit atâta voie bună aici, la escadrilă! Aceiași atmosferă de afectuoasă disciplină de acum un an. Aproape nimic nu se schimbase de pe vremea când aparatele noastre făceau școală pentru bombardieri — un singur om nou venise, adjutantul major Crișan, în absența mea, — și acesta atât de agreabil, de parcă s'ar fi născut între noi. Prietenul meu Haiduc, dogul adus de Comandorul Alecu Demetrescu, în sbor peste Canalul Mânecii, era mai îmbătrânit, cu genunchii mai înțepeniți... încolo nimic nou. Toți camarazii mei neschimbați, cei cari au rămas încadrați la acest material de școală, după ce ceilalți ucenici ai instrucției de bombardament au fost răspândiți la alt material mai sglobiu cum era Loss-ul, mai evoluat cum era Savoia, mai sigur și modern cum era Heinkel-ul. Nouă, celor dela Bloch, ne rămânea apanagiul unei excepționale comodități. În lada noastră sburătoare puteam mișca în voie, puteam dormi, ne simțiam mai în largul nostru; chiar

aşa cum decola şi ateriza cu emoţii şi cum sbura el, bătrâneşte, ca un vultur obosit. Nu se deosebia prea mult de Ilie, vulturul nostru pensionar, dela Braşov.

Ne-am îndrăgit materialul, aşa cum era. Să fi fost o corespondenţă cu sufletul nostru? Să-l fi avut tot atât de bătrân ca şi motoarele avioanelor noastre? Dimpotrivă, tocmai sufletul nostru a dat, aripilor lor, vitalitatea tinereţii noastre şi entuziasmul a inundat rezervoarele şi a însufleţit motoarele, bătrânele noastre motoare! Mi-a rămas în auz torsul lor: vuu! vuu! vuu! Cum ne liniştiau nervii când, în pâlnia globuleţelor de antiaeriană, se sgârcea în noi toată încrederea!

Intre noi şi aparate, — era câinele Haiduc care exprima însăş prietenia noastră. Blândeţea ochilor săi vorbea de calmul domol al Bloch-ului, mersul său puţin înţepenit şi leneş însemna gârbovul pas al avionului (acei abia 180 km. la oră cu care am sburat peste Dalnik!) şi chiar mârâitul dogului avea într'insul ceva din mârâitul motoarelor când erau silite să tragă în plin...

Pe Haiduc nu l-am cunoscut decât bun şi credincios, mai ales celuiilalt câine credincios al escadrilei sale, adjutantul şef Nicolaescu Al., admirabilul nostru „nea Jean”. Afecţiunea aceasta datează de când, rănit într'o „eşire” a lui la drum, Haiduc a fost zi de zi dus cu maşina de către „nea Jean” la medic. N'ar fi putut nimeni pune mâna pe el, decât „nea Jean”, care-l domina cu o duioasă autoritate.

Era însă ceva care îl supăra rău pe Haiduc și îl scotea din sărite, cel puțin la Sihlea, unde muria de plictiseală. Da, am văzut și eu un câine plictisit! Un câine pe care nici nenumăratele omizi, din jilava pădure a Sihlei, nu-l puteau mișca din toropeala sa, nici țăntarii aceleiaș regiuni — nici chiar ospetele noastre „botezate” pentru a ucide plictiseala. Lui Haiduc îi lipsia ceva. Îi lipsia atmosfera de hangar, cu uruitul rotilor pe care lunecau despicându-se, ușile, — cu avioanele acelea mari cât vagoanele. Este singurul câine care întorcea capul cercetător când auzia avion prin aer, — și cred că este într’adevăr singurul care-și spunea în sinea lui: „ăsta nu-i de al nostru”, văzându-și de treabă dacă nu era cumva un Bloch, pe care îl recunoștea după siluetă... Din cauza acestor zile de tângală, picioarele lui Haiduc s’au înțepenit mai mult și ciupitul omizilor și al țăntarilor l-a cam făcut ursuz. Veselia lui dispăruse. Nimic nu l-a scos din starea lui sufletească, până într’o zi când Crișan și-a dat drumul dorurilor pe claviatura unei muzicuțe... A început Haiduc să se miște, a început să schiaune, a venit șontâc, șontâc, până lângă muzicant și a început să-l latre... Haiduc nu era meloman! Incolo, vecinica lui plictiseală...

Până într’o zi când s’a petrecut ceva excepțional în viața sa. Până în ziua când, după o noapte de învoire în oraș, Niki, trecând pe la târg, a cumpărat cu 400 lei un ied mic, ca un bumbăcel, cu lănița buclată parcă artificial, bătând în ruginiul tomnatic al nucului, cu două cucuie de coarne, cu botul spiritual,

fălcos (și aici aducea aidoma cu tatăl său adoptiv!) cu ochii mari și vioi și o atitudine permanentă de ceartă.

Pentru Haiduc a fost o mare nedumerire. Ce putea fi făptura asta? O vedea că mișcă, deci era o vietate ca și el, ca și noi... El care nu văzuse decât câini, oameni și avioane, privia la ied ca la o nălucire. Câine nu putea fi, fiindcă avea coarne, om nu putea fi, fiindcă avea patru picioare, avion nu putea fi că n'avea elice... Deaceia, neîncrezător ca un negru, s'a ferit din drumul lui și l-a privit chiorîș. L-a ocolit și i-a venit tiptil din spate, după protocolul câinesc... Iedul a întors capul și l-a privit ștregărește. Haiduc s'a oprit și, rușinat că a fost surprins, s'a abătut din drum. Iedul s'a luat după el, prin salturi mărunte și ghidușe, proptindu-i-se în cale, cu bărbuța lui obraznică în piept:

— Mehehe!

Haiduc a rupt-o de fugă, iedul mereu după el, în hazul trupei. Câinele s'a scoborît în șanțul de apărare din jurul cortului de comandă; a fost prea bruscă această acțiune încât iedul, în plin elan, pe mușuroiul de pământ din margine, nu putea decât să riște să-și rupă gâtul sărind mai departe, ceiace a și făcut cu o detentă uluitor de elegantă...

Din acea zi l-am trecut la masa noastră a naviganților, devenind camaradul nostru, întrecându-ne care mai de care să-i câștigăm afecțiunea, oferindu-i din palmă frunze de salcâm. Așa făceam și eu, așa făcea și Niki. Și iedul nu ne refuza; morfolia însă

frunzele din palma noastră fără nicio considerație... pentru noi. Incercam să-l alintăm în toate chipurile; ne arăta ciotul său stufoș de coadă și alerga la căpitănelul Ștefănescu.

Doar ce-l vedeam că iese din cort, cu basca sa nedespărțită care-i lăsa părul corb să-i curgă în voie, cu o carte groasă sub braț (carte de căpătâi!) surâzând binevoitor pe sub mustață și şuierând într'un fel special, șerpesc. Știam ce se va întâmpla! Iedul apărea țopăind vesel, ca un popândău, în calea căpitănelului. Ne-am torturat mult, până când tot dânsul ne-a explicat, prin ce putere misterioasă dispunea de afecțiunea iedului:

— Foarte simplu, măi, eu îi culeg numai salcâm tânăr și-i aleg numai frunzele proaspete...

Noaptea albă

Eram intrați în dispozitiv de mai mult timp. Aveam toată averea noastră de război adusă pe terenul de lucru. Echipagiile fuseseră întocmite, al meu fiind încadrat inițial cu adjutantul Oprea Petre, pilot, caporalul Blaj, mecanic de bord, sergentul Ciocioană Al. și Dragomir N. trăgători aerieni și sergentul radiotelegrafist Mălăncioiu Valentin, pe avionul nr. 6. Câteva zile ne-am pipăit cu damăntul aparatele de sbor și pe dinăuntru și pe din afară, le-am ascultat glasul motoarelor până ce le-am simțit lunecând ca untdelemnul în auzul nostru mecanic, le-am reglat mitralierele și le-am alimentat cu vârf și îndesat cu benzi de cartușe.

Inercarea cea mare era, de data aceasta, pentru trăgătorii aerieni a căror misiune de apărare a echipajului nu fusese încă supusă nervozității unui atac aerian real. Băieți buni, admirabili la tragerile de exercițiu, nu simțiseră decât emoția tragerii la manșă. Mi-amintesc de Dragomir; era atât de mărunț, atât de copil, încât la tragerile dela Mamaia, anul trecut, mitraliera era pra înaltă pentru umerii săi neformați. Sburam pe litoralul mării și-l vedeam chinându-se, înălțându-se pe călcâie, să poată prinde manșa care-l defila prin față. Il podidiseră lăcrămile... Se ulta spe-

riat la mine. Avea atâta haz în nefericirea lui! Lângă mine era o cală, i-am împins-o în turela sa din față, l-am sfătuit să se urce pe ea și a tras astfel o rafală lungă și bărbătească! Era fericit. Un an după aceea, acum când facem împreună echipagiu de război, l-am găsit băețoi, mai voinic, cu glasul mai răgușit. Nu mai avea nevoie de cală ca să tragă cu mitraliera...

Ne petreceam timpul nestânjeniți de gânduri cenușii; uneori ne lunecau prin ochi chipuri dragi, fragmente de viață patriarhală... așa cum se întâmplă unor oameni cu bărbile crescute de două săptămâni. Cu bărbile crescute ca jnepii, cu trupurile arse de soare, mișunând prin pădurea cu omizi inelate și gânganii cu venin, dădeam impresia unor refugiați în quaternar. Dar tocmai refugiul acesta ne-a înlesnit cea mai măreață cucerire omenească, ne-a înlesnit să o cunoaștem, să o trăim: *camaraderia*. Eram atât de aproape unii de alții, atât de sinceri în goliciunea aceea sărutată de soare, atât de adevărați încât, cred, am ajuns să ne uniformizăm și gândurile. Ne făceam astfel toaleta sufletească de război. Așa ne-a surprins noaptea, *noaptea aceea memorabilă a neamului*, când ne-am găsit în război cu bolșevismul, noaptea în care, orbecăind prin pădurea unde eram camuflați cu materialul nostru de război, ne-am adunat la Postul de Comandă al Flotilei

Intr'un cort de proporții obicinuite, la lumina insuficientă a lămpilor, figurile noastre înghesuite aveau

Zori de ziua îmbălsămați în be-
tea unui soare
cald și entuziast.
Comandantul Flo-
tilei, cu părinteasca
lui grije a venit în
mijlocul nostru, să
aducă — în pregă-
tirea unei misiuni
frumoase de bom-
bardament — toată
voloia aceia înfe-
leaptă care-l carac-
terizează. O ocazie
admirabilă să ne
cunoască mascota
escadrilei.

O jumătate de oră mai târziu, s'a dat drumul
la motoare, iar șeful patrului dă, pe hartă, ul-
timele dispozițiuni — celor doi șefi de echipaj.

Întoarcerea din misiune a fost glorioasă: pe
planul avionului lor, s-lt. Buzban Vasile și
adj. maj. Hedeșiu Ion, ardelenii escadrilei,
își numără „rănile” din luptă aeriană dela
Dobrozani-Vigoda.

Chișinăul, această minunată reședință basarabească, frumoasă ca un răsărit de soare înainte de robire, a fost lăsată în ruină de hoardele păgâne. Școala militară a fost svârțită în aer, însă sufletul, sufletul aprig al promoțiilor de acolo, trăește viu și nevătămat

Cerul basarabean a trăznit, din înălțul lui, pisăriile de pradă ale dușmanului. Un „Rata” zace într-o fâneață, fără viață, zdrobit de plumbii mitralierelor noastre—doborât de pe cerul de unde, prin plexiglasul avioanelor noastre, vedem sate aproape identice pentru ochii scormonitori de detalii ai observatorilor.

trăsături tari, apocaliptice, mai lungi, mai bizantine, privirile înfringurate, aprinse, glasurile noastre mai domoale, șoptite, ca la procesiuni religioase.

Ne vorbește Comandantul, cu vocea sa plină de liniște; nimic nu se sbuciuma sub piatra mușchilor săi. Tușia scurt din când în când. Nu un discurs, ci o vestire, o bună vestire.

— De aici treceți la sala de informații unde veți găsi și studia obiectivul. Veți fi gata, pentru a intra în acțiune, în zorii zilei...

Tocmai liniștea și seninătatea cu care ne anunțase un război atât de crâncen, cu un adversar gulliveric ca proporții, tocmai masca wagneriană a Comandantului a impresionat întreaga atmosferă, dându-i o tensiune de mare frecvență. M'am uitat în jurul meu. Figuri supte de paloarea plăpândeii lumini din cort. Câte-o cută, ici colo, săpată între sprâncene. Alte priviri, — coborâte în strânsoarea pumnilor. Cred că mulți nu mai ascultau, ci plecașeră cu gândul departe, spre casă, spre mame, spre iubirile lor. Noaptea aceasta începea prin a fi o noapte a amintirilor și a mărturisirilor, noaptea albă în care sufletele s'au întâlnit pe deasupra depărtărilor...

Ne-am despărțit tăcuți, în grupuri mici, parcă să nu turburăm sufletul celor ce vor muri dintre noi... Am ieșit cu unul din camarazii mei de promoție, de care mă mai lega și drama singurătății sale, a ardeleanului lipsit de pământul său, fără tată, lipsit de dorul unei mame mai ales. Și cum mergeam amân-

doi pe liziera pădurii, fiecare cu gândurile sale, subtristetea unei luni mari, eminesciene, care ne îmbrățișa tăcerile, m'am trezit gândindu-mă cu glasul tare la mama...

— Bietele noastre mame!

La 'atât s'a putut concentra tăcerea mea de până atunci, fără să mă gândesc că... Și ochii camaradului meu au fost trăzniți de suferință. Bietele noastre mame... Lui îi lipsia. M'am strecurat repede în gândurile sale, l-am îmbrățișat să i le scutur, să-i domolesc furtuna din suflet. Poate era ultima noastră îmbrățișare...

Am lucrat până târziu la sală (propriu zis un „cort”), studiind harta și obiectivele. Uitasem tot ce cutremurase gândurile noastre, în sgomotul bărbătesc al sălii de informație, acolo unde preocupările și conversația noastră erau numai tehnice și unde gluma a început să-și ceară drepturile ei..., șăgalnică, isteață și sglobie. Și totuși, unii dintre noi se pregăteau de moarte, își trăiau ultima lor noapte.

— Dumneavoastră sunteți d. Ion Băleanu care scrieți la...?

— Da, eu sunt.

— Sublocotenentul de rezervă Lipan Mircea...

Așa am petrecut cu el, camaradul meu dela o escadrilă de observație, ultima lui noapte, plecați pe o hartă a Basarabiei..

Târziu, când am ajuns la cortul meu, unde-mi credeam camarazii dormind, i-am găsit pe cei mai

mulți treji, cu un creion în mână, scriind undeva, acasă...

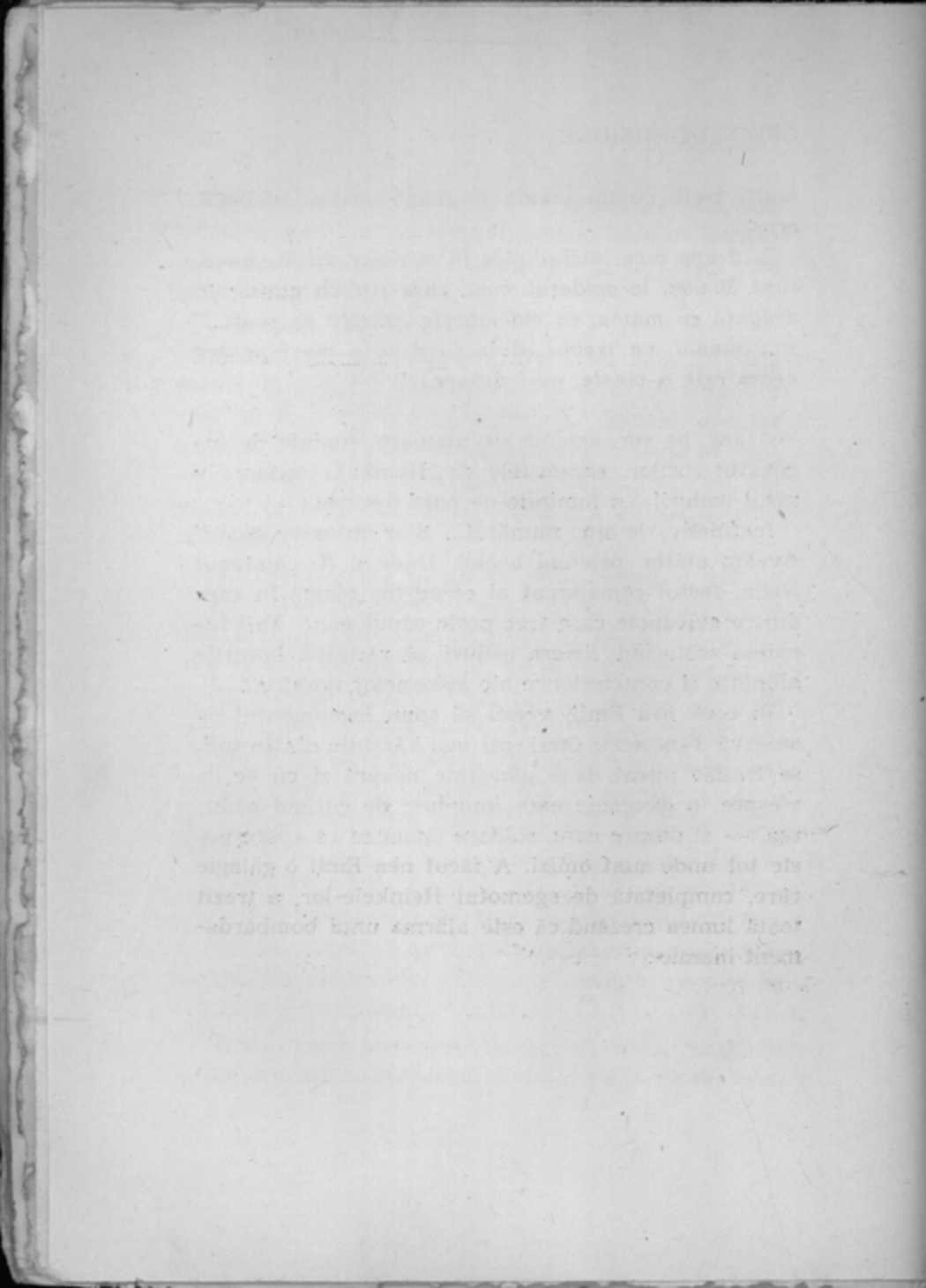
„...draga mea, mâine plec în misiune, îți las banii, sunt 30.000, la soldatul meu, care ți-i va aduce; fii drăguță cu mama, ea mă iubește cumplit de mult...”

„...mamă, va trebui să înțelegi că a muri pentru neam este o cinste, nu-i durere...”

Afară, pe cer, sgomot de motoare. Înainte de îngânatul zorilor, escadrilele de Heinkel treceau la răsul pădurii, cu luminile de bord aprinse.

Instinctiv, le-am numărat... S'or întoarce toate? Aveam atâția prieteni acolo! Unde o fi căpitanul Nanu, fostul comandant al escadrilei mele? În care dintre avioanele care trec peste capul meu? Mi-l inchipui scotocind liziera pădurii să zăriască boturile alungite și caracteristice ale avioanelor noastre...

În cort, nea Emil, vreau să spun locotenentul de rezervă Tănăsescu Emil, cel mai vârstnic dintre toți, se trezise pișcat de o gânganie neagră și cu ac ca viespea, o gânganie care inundase de curând pădurea, — și despre care, soldații spuneau că apare peste tot unde sunt omizi. A făcut nea Emil o gălgăie care, completată de sgomotul Heinkelelor, a trezit toată lumea crezând că este alarma unui bombardament inamic...

Prima misiune, — prima victorie

Suntem în alarmă.

Auzim tunul bubuind surd, sub orizont.

Terenul nostru este nevăzut de dușmani și așteptăm, cu sufletul gata de luptă și jertfă, ordinul de misiune. Comandantul Flotei ne-a spus precis, în cuvinte puține dar sobre și rupte din stânca hotărîrilor: „*dela ora aceasta suntem în stare de război cu Rusia Sovietică*”.

Echipagiile și-au făcut, la avioane, toaleta de bombardament. Incât, în așteptarea ordinului de plecare, toată lumea își petrece timpul în jurul aparatelor. Există o prietenie foarte frumoasă între naviganți. Iată bunăoară, un șef de echipagiu care și-a strâns, în juru-i, pilotul, mecanicul și mitraliorii, împărțind frățeste dintr'un pui. Dincolo, alții joacă table sub aripa unui avion. Adjutantul major Crișan, decurând venit la noi dela „Hidro”, a adus cu el toată nostalgia mării... și ne cântă cu muzicuța, unica pe flotilă, cântece de dor. Și toți pornim cu gândul peste Prut...

La escadrila vecină s'a primit ordinul de decolare. Recunoașterea a semnalat un aerodrom bine împodobit cu avioane inamice. Este prima misiune a escadrilei. Avioanele își iau locurile pentru decolare

în formație. Ne-am părăsit orice preocupare și ne-am făcut mâna streășină la ochi, după ele, numărându-le pe măsură ce-și luau sborul.

Voioșia noastră și-a reluat cursul. Crișan cântă o doină basarabeană.

A trecut timpul socotit pentru durata misiunii. Comandantul a răsărit la marginea aerodromului și, cu binoclul, cercetează zarea. Se uită la ceas. Noi așisderea. Muzicuța cântă ceva vesel. Nu mai știm ce, fiindcă în binoclu ne-a răsărit, pe cer, o găză... Vin! Toată lumea a sărit în picioare. Ne tremură trupul de emoție. Este prima noastră *emoție de război*. Luăm contact năprasnic cu el. Complexul sufleteșc, pe care-l trăim fiecare, este bucuria reușitei presupusă, prin apariția primelor avioane întoarse din misiune, și totdeodată teama de a nu se fi întors toate... Până și bucătarii au lăsat cazanul și au venit la numărat. Parcă și Haiduc, câinele imens al escadrilei, este neliniștit. Numărăm, unu, două, trei, patru, șase, nouă, unsprezece... Unde-s celelalte două?

Avioanele aterisează pe rând. Băieții sar din ele cu voioșie sgomotoasă; este un spectacol necunoscut încă pe aerodrom. Comandantul primește raportul echipagiilor, cu figura plină de mulțumire, având pentru fiecare băiat o mângâiere, un cuvânt de laudă, care dă curaj și celor mai impresionați de se-
vera sa disciplină, să-i povestească detaliat faptele, primele lor fapte de război.

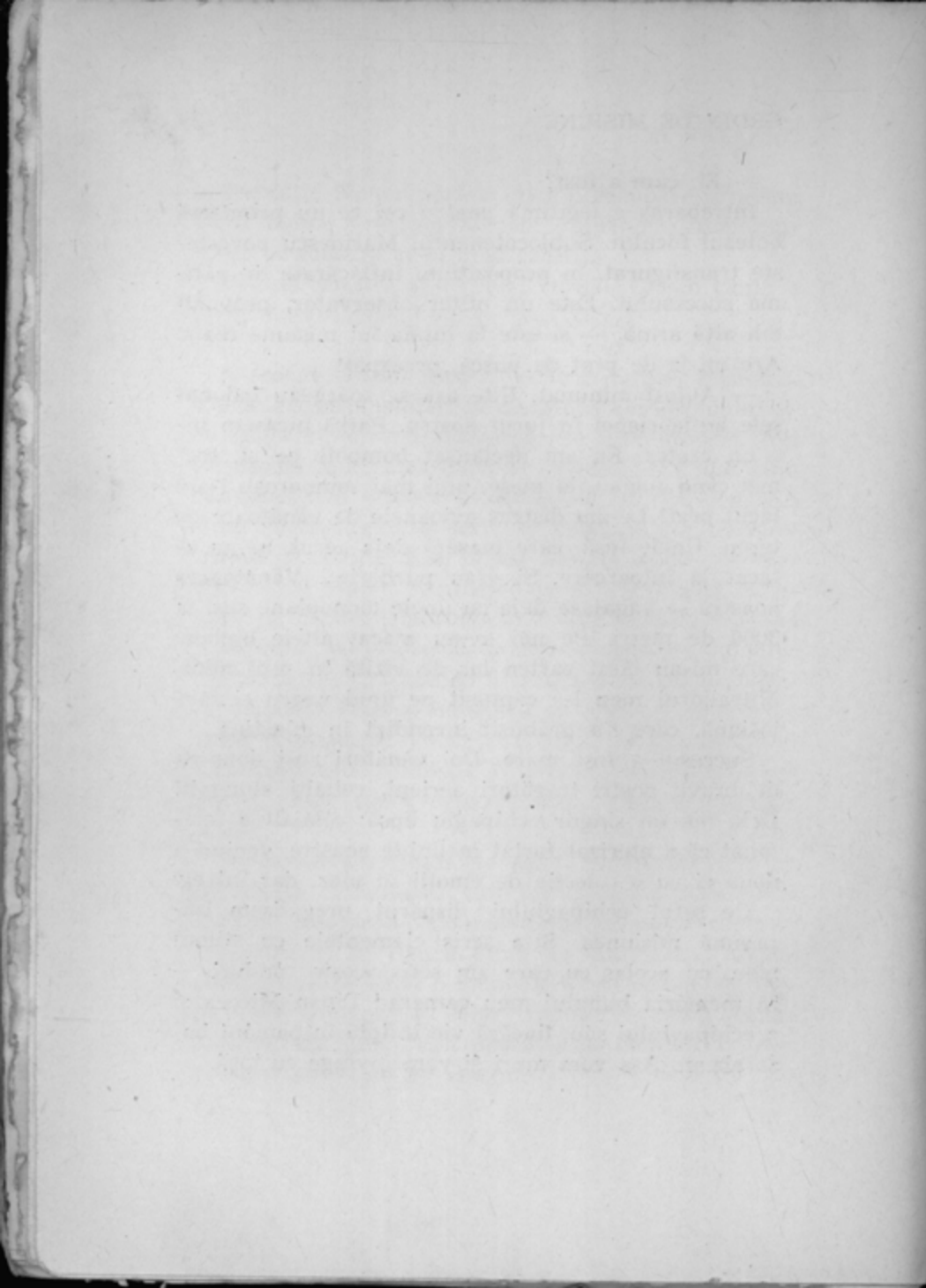
— Ei, cum a fost?

Intrebarea e legitimă pentru cei ce nu primiseră botezul focului. Sublocotenentul Marinescu povestește transfigurat, în propozițiuni înflăcărâte de patima succesului. Este un ofițer observator, provenit din altă armă, — și este la întâia lui misiune reală. Are un iz de praf de pușcă, proaspăt!

— A fost minunat. Uite așa se spărgeau balonașele antiaeriene în jurul nostru. Parcă picasem într'un crater. Eu am declanșat bombele pe ei, tocmai când fugiau, la piese, unii mai somnoroși. I-am făcut praf! Le-am distrus avioanele de vânătoare pe teren. Unele însă, care luaseră deja aerul, ne-au atacat la întoarcere. Și erau puzderie... Vânătoarea noastră se angajase deja cu unele monoplane sus, la 3000 de metri. Pe noi ne-au atacat altele biplane care mi-au lăsat cartea lor de vizită în profundor. Mitraliorul meu l-a captușit pe unul negru și fără insignă, care s'a prăbușit incendiat în mlaștină...

Succesul a fost mare. Doi vânători ruși doborâți de bravii noștri trăgători aerieni, ceilalți alungați! Dela noi un singur echipagiu lipsă; celălalt a telefonat că a aterizat forțat în liniile noastre, venind a doua zi cu o colecție de emoții în plus, dar întreg.

Cu șeful echipagiului dispărut pregătisem împreună misiunea. Și-a scris elementele cu stiloul meu, cu acelaș cu care am scris aceste rânduri — în memoria bunului meu camarad Lipan Mircea și a echipagiului său, flacăra vie înfiptă în pământ basarăbean. Așa vom muri și vom învinge cu toții.

Iedul sburător

— De ce oare nu plecăm și noi într'o misiune? Războiul a fost inaugurat de o săptămână și n'am făcut încă niciuna...

Simțiam cum putrezim. Vedeam bucuria care transfigura obrajii celorlalți, mai norocoși. I-am văzut cum arătau după prima lor misiune. Parcă umblau mai drept, parcă aveau privirea mai bravă, era atâta personalitate într'înșii!

Așadar avioanele noastre, avioanele acestea grele ca plumbul, or să ne atârne ca bolovanii de picioare, din cauza bătrâneții lor?

— Domnule Căpitan, duceți-vă la comandament și cereți o misiune și pentru noi. Ne-or fi uitat, pe acolo, că mai existăm!

Dorința aceasta era unanimă. Ne simțiam neîndreptățiți.

— Domnule Căpitan, o să se termine războiul până acționăm și noi...

Spiritul combativ al băieților dospise cum cresc cozonacii.

Tresăriam toți de cum auziam sgomot de motocicletă: vine ordinul dela Grup? Eram pe punctul de a ne decide să plecăm fără ordin... Cu orice risc, numai să spargem virginitatea operativă a escadrilei, să

pipăim și noi reacțiunea inamică. Vream să sburăm, indiferent de performanțele avionului care cântăriaui atât de mult în inactivitatea noastră forțată. Priviam la avioanele acestea mari, cum stăteau între pomi, cu aerul lor obosit... Eram atât de înăspriți la suflet că am fi decolat, chiar dacă știam că ne ducem în iad! Cu câtă ciudă și... admirație priviam Heinkel-lele care treceau peste noi, spre Prut!

Până într'o zi, când ne aflam la masă. Terminase unul dintre noi rugăciunea și ne pregătiam să ne retragem la corturi. Motocicleta s'a oprit cu sgomot și Comandantul Grupului descalecă grăbit.

— Observatorii și piloții, adunarea repede! Unde-i harta?

Intr'o clipă am fost adunați.

— Incărcați cu bombe mici.

— Veți ataca trupele bolșevice îngrămădite pe masivul acesta, unde și-au stabilit baza de plecare. Trebuie să le zădărniciți atacul. Ai noștri vor contra-ataca imediat.. Popescu, echipagiile...

— Sunt întocmite, domnule Comandor; de când așteptăm!

— ...și să fii gata de plecare cu 2 patrule de trei avioane la ora 17!

Parcă a trecut un curent prin noi. Intr'o clipă a știut toată escadrila, până la croitor și bucătar, că — însfârșit — plecăm în misiune. Eram exaltați. Este ordinul care a fost executat cel mai rapid din istoria acestei unități. Mecanicii și servanții au sburat la aparate. S'au spart sticle de șampanie în noi. Vese-

lia ne-a cuprins ca un incendiu și totul se pregătia, febril, ca de nuntă. Cel care nu-și mai găsia locul de bucurie era „Guvidul”, pilotul acesta mai mic decât o bombă de 500 dar cu un suflet numai dinamită.

— Eu iau iedul cu mine!

— Vezi-ți mă de treabă, vrei să omori animalul?

— Mai bine așa decât să rămâie orfan!

„Nea Jean” era demult la „punct”, după ce asis-tase îndeaproape la încărcarea tuturor aparatelor. Trebuia să plece prima patrulă. Au tras la linie, „nea Jean” a ridicat fanionul și a dat plecarea: trei avioane grele de bombe decolează în formație. Priviau soldații, erau atât de mândri că le plecau avioanele în misiune! Sufletul acestor ostași pleca, odată cu ele, să se ia de piept cu bolșevicii!

Așezat între lansatoare, iedul a simțit că-i fuge pământul de sub picioare, a încercat să se sperie dar s'a lovit cu botul de ceva tare și și-a văzut de treabă. În spatele lui, cei doi trăgători își plimbau în toate părțile turelele; a întors capul și l-a văzut pe cel de jos cum, învârtind la o manivelă, dispăre încet, încet, sub podeaua avionului... Poate este vre-o ieșire pe acolo... și iedul s'a retras cu mare atenție spre turela de jos. S'a uitat el, și-a aplecat capul mai mult, mai atent, l-a luat mitraliorul în brațe și i-a băgat botul pe fereștriuca de tragere. Atunci l-a cuprins frica. Un fileu de aer rece l-a plesnit peste bot de parcă i-ar fi tras cineva bice... a căutat pământul, l-a văzut

undeva departe și s'a smucit tot, strănutând ca un apucat. Și-a clătinat bine capul ca să-și adune mințile și a venit să se așeze cuminte lângă prietenul său, „Guvidul”. Dar acesta era cu atenția încordată și preocupat de altceva. Sublocotenentul Buzban îl făcuse atent că au ajuns în zona obiectivului. Tot echipagiul era cuprins de febra primului bombardament de război...

Prrr... Prrrr... Prrrrr...!

Au auzit bine? Iedul a ciulit din cornițele lui mici și spirituale. „Guvidul” a putut surprinde fulgerându-i pe sub planul stâng, un vânător inamic. În dreapta lui niște nori mari, cari promiteau cel mai bun adăpost... și a intrat în ei. Când au ieșit din nori, erau departe de locul atacului și nu se mai vedeau aripi inamice. Incordarea trecuse, observatorul indică, după ce s'a orientat, un nou cap la compas pe care pilotul îl urmează și totul reintră în normal la bord. Glumele și buna dispoziție se ivesc ca ghiociei și inundă până și ochii sprintari ai iedului... sburător.

După aterizare, ne întrebam cu toții cum va scorbî iedul, pe care îl și vedeam moale și împleticindu-se. Dimpotrivă, a apărut falnic în brațele „Guvidului”, care l-a dat jos pe scară, cu zâmbetul satisfăcut al unei inegalabile victorii:

— Priviți-ne! Eu și iedul am făcut prima noastră misiune de război!

La intervale mari, și cu peripeții, ni s'au întors

toate echipagiile, încât seara am întins o masă împărătească la care primul sărbătorit a fost iedul. Totul a mers în cea mai mare înțelegere până când a pus cineva problema calității avute, în echipagiu, de către iedul nostru navigant. Piloții pretindeau să fie trecut, pe foaia de misiune, observator, observatorii erau de părere să-l socotească „pepe”, — corespondent de război P. P.”... La urmă a fost decorat cu un clopoțel „de război” cu panglică roșie pe care i l-am legat de gât în văzul invidios al lui Haiduc. I-am ținut un discurs bine simțit și am închinat un pahar de vin în sănătatea primului decorat al escadrilei...

— Stați! Cum adică, noi bem și sărbătoritul să nu bea?

— Să bea! Să bea! Să bea!...

Și Pâslaru, cel mai gureș om din unitate, sergentul nostru major care avea o trâmbiță în gât, că spe-ria și muștele când vorbea el, a umplut o cană, a luat iedul în brațe și i-a băgat botul înăuntru, în vin; iedul a strănutat, improșcându-ne pe cei din jurul lui, apoi a gustat singur, odată, încă odată, până a supt tot vinul... Când s'a dat jos dela masă, era beat turtă. A încercat să se țină drept, dar nu-l ajutau picioarele dinapoi, care se încovoiau sub el. Și așa, cu ochii turburați de nelămurire, și-a întors capul glumeț, uitându-se întrebător la ciotul său de coadă, în hazul lui Haiduc care, mai îndrăzneț ca oricând,

i-a pus o labă grea pe umeri, trântindu-l în râsul cristalin al clopoțelului... I-o mai fi trecut iedului prin minte un firisor de gând: „vai ce crunt m'am îmbătat, că îndrăsnește să rădă de mine un sărman câine terestru...”

Am semănat grindină de bombe

— Domnilor, aceasta este misiunea, vă cunoașteți obiectivul, într'o jumătate de oră să fiți gata de decolare. Vă urez succes!

Comandantul Grupului ne părăsește să se ducă spre pistă, unde-și așteaptă cealaltă escadrilă, care trebuie să vie din misiune.

Comandantul escadrilei mele, căpitanul Popescu Gh., este omul care privește viața și totul în general, cu o mare risipă de entusiasm. Pentru escadrila noastră, comandantul ei este o bobină de optimism; crede în valoarea sufletească a materialului omenesc de sub comanda sa încât, chiar dacă mai există printre noi vre-o fire mai emotivă, care să-și cutremure gândurile în echivocuri, i le scutură repede cu veselia lui excepțională. Și pentru a-i împlini portretul, este deajuns să-mi amintesc de a doua zi de război, când ostașul Paron s'a oprit reglementar în fața căpitanului său și i-a dat „din partea escadrilei”, ca să-i poarte noroc, o cruciuliță cu lăntșor.

Și așa, cu impresionanta seninătate care îl caracterizează, comandantul escadrilei ne trimite la echipagiile respective, pe șefii de bord, fără a uita să ne

spună, fiindcă tocmai întrerupsesem o partidă de „pietre”:

— După ce ne întoarcem, continuăm jocul. Mare noroc ați avut, măi băieți, ați scăpat de „hand”!

Escadrila vecină s'a întors din misiune, fără nierderi. Locotenentul Zaharia, cel care într'altă misiune a scăpat ocazia unui voiaj în Siberia (în cel mai fericit caz!) grație unui picaj întins, executat de pilotul său, lăsând astfel pe drum vânătoarea inamică, mi-a dat câteva informații complimentare asupra zonei unde operaseră dâșii și în care trebuia să „lucrăm” și noi.

— În sfârșit dragă, ce să-ți spun, arde pe unde am trecut, pe acolo trece și misiunea voastră.

Echipagiile erau puse la punct. Am explicat fiecărui trăgător aerian, radiotelegrafistului, mecanicului și pilotului, cum aveau să-și execute „lucrul” lor în misiunea noastră comună. Cei trei mitraliori ai mei, băieți tineri, erau năvăși, — cum sunt caii de curse, la start.

Decolăm, în formație de trei Bloch-uri. Abia ne-am desprins de teren, ne aflam încă în manevra de escamotare a trenului de aterisaj, când trăgătorul din spate anunță că avionul din dreapta a căzut la decolare și arde... Aș putea descrie durerea mea provocată de această veste? Am privit în urma noastră pe aerodrom, în speranța că tot nu este adevărat, dar am văzut aparatul arzând. Tot echipagiul meu era vădit impresionat, ne gândiam fiecare la cei dela

Momente din viața escadrilei:

Iedul sburător, mascota noastră, privind semeț de pe un mal râpos, după ce cu greu se'mprietenise cu Haiduc, câinele imens al escadrilei, invidios parcă — pe afecțiunea noastră exagerată pentru el. Așa este la noi, în escadrilă, dragostea pentru om,

an'nal și motoare. Ne leagă aceiași prietenie din repaos ca și camaraderia și considerația reciprocă din zbor pe comandanți, naviganți și mecanici.

Viața de escadrilă, pe front, e sobră și curată. Am pierdut tot ceia ce ne individualiza decorativ. Decorul nostru este același, natura cu bogăția ei botanică, în care sub un plan de avion, pe o pătură de campanie, la umbra uriașelor noastre

„misive pentru Stalin” sau sub burta avionului cu bombe gata de decolare, ca și în grup — la masa comună, răcoarea zilei ne înprospătează sufletul.

bordul avionului în flăcări.... Suntem pe deasupra Moldovei și nu vreau să trecem liniile inamice cu sufletul îndoliat de accidentul dela teren. Le-am amintit, băieților mei, de un alt caz când, tot așa, echipagiul a scăpat teafăr, deși avionul luase foc. Min-tea mea refuza însă să creadă și-mi pocniau gândurile de nesiguranță. O undă de lumină. Bloch-ul are piepții puternici și poate că au avut timp suficient să iasă din el, băieții... Era atât de trist Buzban! Trăgătorul din turela posterioară este convins că a văzut pe cineva ieșind din avion, nădejdea noastră începe să crească și ne întoarcem cu toții gândurile la misiune. Atenția ne este furată de un grup de avioane, care ne dublează prin stânga, ne întrec... Sunt Loss-urile.

Bătrânele Bloch-uri merg greu, bătrânește; ceiace face foarte bine pentru dispoziția echipagiului, râdem cu toții și am impresia că motoarele s'au cam înfuriat pe hazul nostru. Bloch-ul se opintește mai tare, cași cum ar vrea să ne arate că poate mai mult, dar este atât de comic efortul lui că, până la urmă, renunță și el și se asociază din toată fierura lui la dispoziția noastră.

Râdem cu toții, laolaltă cu motoarele, cu planurile, cu flapsurile... Mai tinere, vai! cu mult mai tinere, Loss-urile, purtându-și echipagiile lor cu cioc, abia se mai zăresc. Sub noi, Siretul merge în stilul lui personal, moldovenește, iar gândul ne aleargă de parte, cu motoarele în plin și depășește viteza mașinilor noastre, chiar a Loss-urilor, dincolo peste Prut,

unde aveam să ne lăsăm „bombele”. Și aveam în lansatoarele noastre multe, multe ca ouăle de furnici.

Toți oamenii sunt la post. Avioanele țin strâns în formație și au un pas grav, plin de majestatea importanței lor. Trecem deasupra terenului aviației de vânătoare care ne va face protecția în această misiune. Vânătorii noștri au început deja să roiască proteguitor în jurul nostru ceiace determină, în echipagiul meu, un curent proaspăt de înviore. Mitralioarii și-au dublat atenția căci trecem liniile prin punctul dat și la ora ordonată.

Lăsăm sub noi Prutul, vremelnicul hotar pe care trupele româno-germane l-au depășit demult. Ne întâlnim cu Loss-urile care... se întorceau din misiune. Le numărăm, sunt toate, încât bucuria noastră este exaltată și, așa greoi cum mergem noi, căpătăm încredere nouă că ne vom întoarce din misiune.

— Atențiune, cercetați aerul, trăgătorii!

Tabloul de bombardament este pus la punct, pentru elementele ordonate. În jurul nostru vânătoarea amică ne face protecție.

Poc! Poc!

Motorul din dreapta? Nu! Trage antiaeriana. Balonașe de fum se sparg în față și sub noi. Cred că cei care trag, cei de jos, trăiesc auditiv, mult mai dramatic decât noi, focul pe care ni-l trimit cu atâta putere. În celula noastră, parcă am asculta plouând cu grindină pe coperiș, în geamuri... Teamă? Nu, nu cred, mai mult curiozitatea... este ceva atât de nou!

Am ajuns deasupra obiectivului. Vizoarele intră în

funcțiune Din avionul din față cade o grindină de bombe. Sub noi viermuiau trupele inamice. Urmăresc licuricii aceștia ai morții cum cad. O clădire, — o fermă, sare în aer. Am aflat ulterior că era un comandament bolșevic. Mie însă nu-mi mai funcționează comenzile electrice! Avionul cap, care își executase misiunea, se afla deja pe traectul de înapoiere, antrenând astfel formația. Nu puteam veni cu bombe acasă, aș fi ratat astfel misiunea și nu-mi surâdea defel această perspectivă, trebuia deci executată cu orice preț. Admirabil! Ochiul meu a ghicit, camuflate, pe liziera pădurii, trupe și material inamic. Lângă mine, cu figura lui ca o glumă, cel mai zălat pilot pe care l-am cunoscut, „Guvidul”, (așa îl alintau toți din cauza profilului său poznaș). Aveam o deosebită încredere în curajul său, uneori illogic, și tocmai calmul unui asemenea om îmi trebuia acum. L-am indicat pensulând imaginar, cu degetul, liziera și el a dat din cap.

— Gras!

— Virează dreapta. Inapoi să luăm liziera pădurii de la drumul acela de care.

Aci am înțeles, la maximum, spiritul de echipagiu. Comanda s'a născut instinctiv din incidentul de sbor și situația de față. Rupeam formația și, în timp ce primul avion atingează smârcurile Prutului, noi rămânem la inamic; un avion de bombardament, greu, bătrân și slab la mers, devenia astfel o pradă ridiculă pentru vânătoarea inamică, dacă s'ar fi ivit... Ordinul a fost executat cu conștiință și hotărîre.

— Am înțeles!

Și adjutantul Mihăiescu Niky a virat larg, înapoi la obiectiv. Am descărcat mecanic, lansator cu lansator, o năprasună de bombe. Nici nu văzusem. Nici nu ne mai gândisem la protecția noastră. Abia acum, când am virat spre casă, am observat lângă noi, aproape în plan, un vânător român, avea nr. 42 (n'am să-l uit), care — când ne-a văzut izolându-ne — s'a reîntors și el și ne-a însoțit ca să ne apere. A fost atât de aproape de noi, la trecerea Prutului, încât a putut să ne recepționeze, chiar pe față, recunoștința. Astfel am venit la terenul de unde plecasem, numai cu trei găuri în burta avionului, dar nevătămați. La teren ne aștepta toată escadrila, câinele și iedul, mascotele unității.

— Ce este cu băieții de pe Nr. 7?

— E bine, domnule sublocotenent, am scăpat cu toții, îmi răspunse sergentul Caloianu, singurul care avea o mică arsură pe față.

În seara aceea am continuat partida de „pietre”, așa precum prevăzuse comandantul meu de escadrilă, cu singura excepție că nu dânsul a făcut „hand”-ul, — ci eu!

Este atâta dragoste și camaraderie la noi, în escadrilă, mă simt atât de bine, încât ofițerul de rezervă din mine s'a „activat” de mult...

Drum cu morminte

Nu cunoșteam decât din cărți Basarabia, îi știam istoria și geografia teoretic. Basarabia pe care am găsit-o însă, înaintând cu trupele desrobitoare, este departe de aceia pe care mi-o făuriseră lecturile mele din vremea școlăritului. Ogoarele poartă pretutindeni însemnele bătăliilor angajate pentru desrobirea lor. Peste tot, cutii de cartușe, proiectile, focoașe, căști și alte unelte de război sunt semănate, mărturie a năpraznei cu care armatele noastre au lovit în pieptul dușmanului care, în retragerea lui în ritm forțat, și-a lăsat munițiile. Urmele de proiectile sunt încă proaspete. Iar Pădurea Hăncești, în care se încuibaseră forțele negative ale rușilor, este jumulită de urgie. Am bătut, cu pasul, drumul pe care l-a bătut aviația noastră de bombardament în spre seara zilei de 11 Iulie, când a venit tălăzuită ca valurile mării și și-a descărcat pântecile de bombe de calibre variate. După acestea recunosc, cu o satisfacție pe care le-o comunic și însoțitorilor, exploziile făcute de avioanele escadrilei mele.

Pădurea e mușcată și rărită ca o gură stricăță, acolo unde a fost lovită. Iar tot ce s'a adăpostit în umbrele ei a fost amestecat cu pământul. A doua zi, ofensiva trupelor operative în acest sector a dat peste

cap totul și s'a început curățirea masivului, deschizând și al doilea drum spre Chișinău.

Drumul spre Chișinău! Drum cu morminte!

Dela trecerea Prutului două morminte proaspete stau de strajă, pentru vecinicie, că aci a luptat armata noastră crâncenă, alături de cea mai puternică armată a lumii, pentru desrobirea neamului nostru răsăritean. O cască română și una germană țin calea drumeților și-i opresc să se închine. Aci s'a zidit un cap de pod vecinic.

Drumul tot, spre Chișinău, este încadrat de morminte. Căștile noastre stau ca macii pe marginea șoselei. Din loc în loc, câte-o cruce pe care stă scris: „Doi ruși”. Ostașii noștri, ostașii lui Hristos, nu i-au lăsat, pe unde i-au găsit, să putrezească păgânește, le-au pus la căpătâiu crucea izbăvitoare de păcate.

Pe drumul acesta cu cruci și morminte românești, drum care șerpuiește peste zeci de dealuri, vor trece oamenii pacinici cari au trăit războiul numai cu gândul la front, unde aveau probabil un frate, un tată, un copil. Pentru ei, cei cari luptă și mor, să ne cuminicăm gândurile, să ne descoperim frunțile și să facem drumul acesta care este calea mântuirii neamului nostru, cu sufletul îngenunchiat.

Am imbarcat la Hănțești o seamă de prizonieri sovietici. Intre ei doi ofițeri pe care, ca să-i descriu, ar trebui să recurg la imaginile cele mai sdrențuroase. Când ofițerul român, însărcinat cu paza, mi i-a

indicat drept ofițeri, am crezut că glumește. Căci nu există ceva mai mizer decât locotenentul bolșevic cu trei clase primare și costumat într'un fel de straie cerșetorești...

Am găsit printre prizonieri, altundeva, doi basarabeni isteți, Rotaru D. și Pancu N. cari, la Bosinsenska, au rămas cu căruțele mai în urmă să-și adape caii și au întins-o la drum de cum s'au ivit primii călăreți români. (Rușii bivuacau fără să știe ce-i păștea; acolo s'a întins o bătălie care i-a nimicit). Mai aveau în ochi scânteia de panică pe care le-au împântat-o cei 10 basarabeni împușcați de odiosul locotenent bolșevic Puk, ca să fie mai sigur că nu fug... Fiindcă basarabeni, trimiși în recunoaștere, fugiseră. I-au întrebuițat la șanțuri, au fugit și de aci. La căruțe, la fel.

În reg. 348, îmi povestesc Lăntinău Andron (din 5 vânători, înainte de robire) și Radu Fiodor (din 22 art. înainte de robire) erau 13 ofițeri evrei cari le-au spus să lupte că merg „să bea ceaiul la București”. Regimul impus de evrei era atât de diabolic încât, spune pe limba lui un ucrainian, „dacă întorci fața înapoi, împușcă”.

Noaptea făceau tranșee, ziua spălau rufele evreilor iar ca precauțiune le luaseră cartușele. La Ticleșnița evreii comandanți i-au împușcat, pe cei mai mulți, ca avertisment pentru cei rămași.

Intr'un colț, ghemuit ca un ariciu, un băiat tânăr și îndesat, Piotr Siva Ivanovici din Ruslino. Întâm-

plător l-am întrebat dacă e „besprisorn”. Il ghicisem. Mi-a povestit că n'avea părinți, nu-i știe, că de mic a fost luat și a muncit fără plată, fără nimic.

— Jidanii ne-au „năcăjit”.

— Ești comunist?

— Niet! Cristai năstăiașii! (adică: „nu! curat creștin!”)

Și un kirkiz autentic tocmai dela Lacul Aral, luat de milițieni de 4 luni, fără să știe cum, dece și undeva fi dus....

— Era bine la voi?

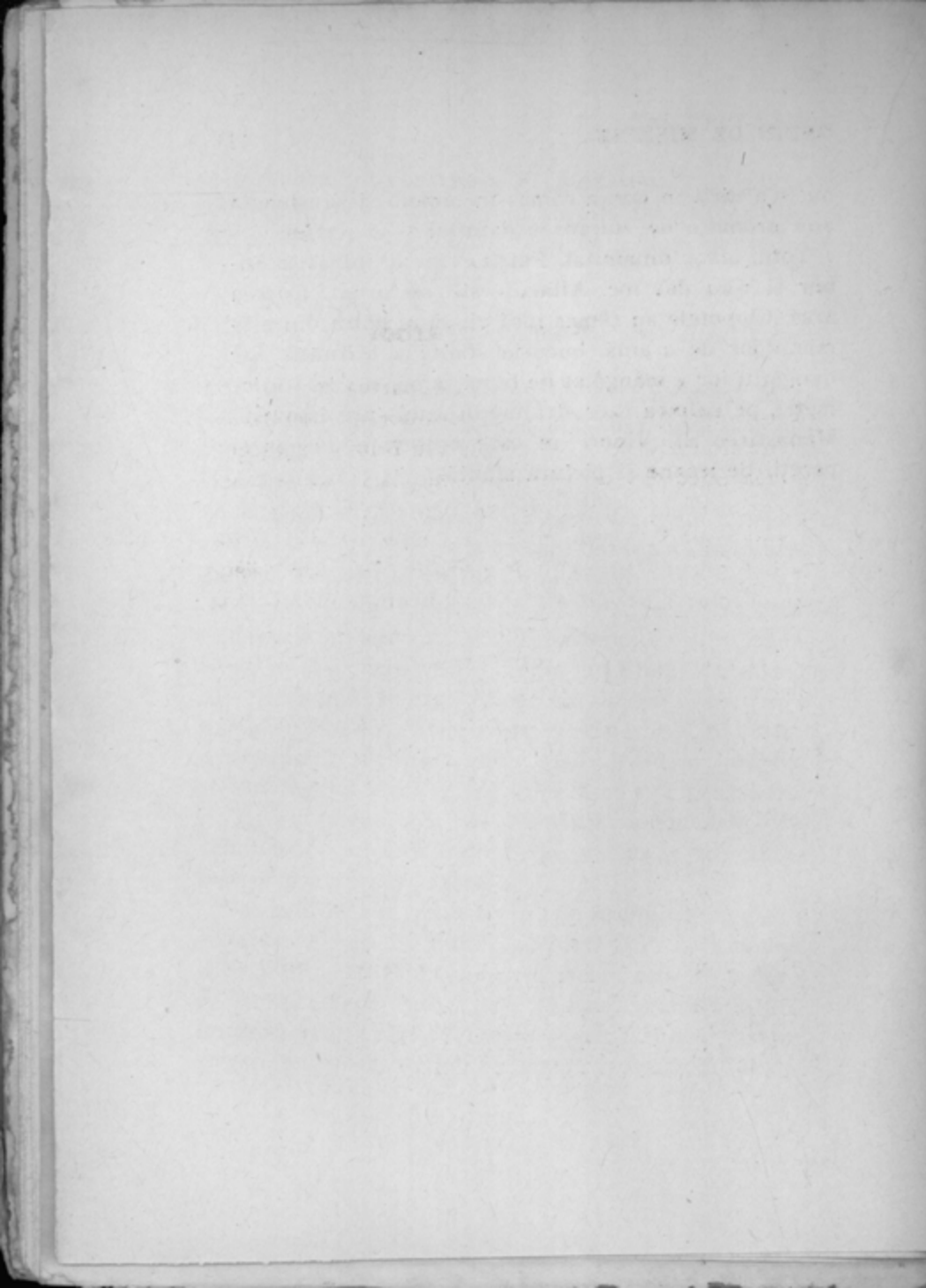
— În sat a fost bine până au venit rușii și ne-au luat toate cele 50 de vaci pe care le aveam. Noi munciam la kolhoz, da vaci nu mai avem.

Caipeko Aiap, kirkizul dela Tasked, nu prea este el lămurit cu așa zisul regim sovietic, el știe una și bună, că și-ar cere vacile înapoi, lui Stalin, pe care-l știe din fotografie, sau oricui din oamenii acestuia... Vacile furate sunt averea lui; ele i-au sădit în suflet sentimentul de proprietate care, oricât ar pribegi dânsul, nu va muri. Și ca el ar face toți prizonierii cu figuri descompuse de suferinți, de îndoială, de nelămurire; ar cere kolhozului, vacile și socoteala. fiecare pentru ce-l doare!

Dar noi! Noi cari am trecut pe drumurile urgisite de hoardele lui! Chișinăul... altădată frumos și rumen ca o grădină în floare de cireș, acum este un muzeu de ruini. Strada Alexandru cel Bun, artera vitală a orașului, este o pârtie de moloz. Liceul Militar distrus cu dinamită. Dar sufletul ostășesc care a rodit acolo;

nu! n'a sărit în aer, a rămas în temelii și-și așteaptă alte promoții de vultani ai datoriei și ai jertfei!

Totul ars și dinamitat. Patru evrei au intrat în Sobor și i-au dat foc. Altarul este răsturnat. Cupola arsă. Clopotele au rămas însă vii și au bătut din plămâni lor de aramă, bucuria sfântă a biruinții. Iar dangătul lor a mângâiat de bună samă, sus la 7 kilometri, pe culmea care străjuie drumul spre Ialoveni, Mănăstirea Sf. Vineri, în care bolșevicii au ras și pereții de icoane și pictura sfântă.

Prietenie de război

Se svonise de parașutiști prin partea locului. Ne aflam chiar pe traectul incursiunilor de bombardament ale rușilor; fie că mergeau la Buzău, la Ploești, sau la București. Le vedeam zilnic, la înălțime mare, peste 6000 de metri, albe pe pânțele, strălucind în razele soarelui și ne minunam cum de nu ne dăruiesc și nouă ceva din încărcătura lor. Am asistat odată chiar la o luptă aeriană și țineam pumnii strânși tocmai pentru... ruși, fiindcă, la depărtarea la care se petrecea, nu puteam vedea, de pe terenul nostru, că avionul de bombardament era un Heinkel care se întorcea la terenul său acompaniat de... vânătoare rusă, dela distanță, — și care a dat atacul în momentul risipirii bombardierelor românești, deasupra aerodromului lor.

Cele mai frumoase treceri rusești la verticala terenului nostru erau însă cele de noapte. Ne trezia alarma sentinelilor. Săriam atunci din paturi și ieșiam la spectacol, căci era magnific să vezi, în puterea nopții, efortul „ereților” acestora orbi, cari căutau să identifice obiectivul, svârlind parașute luminoase. Parașutele rămâneau ciucuri incandescenti atârnați în văzduh, nemișcați și totul se lumina ca o noapte de carnaval... Nu, nu era la noi ce cău-

tau ei, habar n'aveau de puterea obiectivului acestuia. Odată cu lansarea parașutelor luminoase începeau, de pe laturile îndepărtate ale pădurii, să spin-tece aerul, rachete terestre... Creștea deci mai mult teama de parașutiști, cari erau foarte activi în acest timp. Chiar în satul de lângă cantonamentul nostru a fost prins unul, îmbrăcat aviator, de un țăran isteț. Dormiam și noi mai epurește, ne dublam posturile, nu doriām de loc să ne trezim cu materialul incendiat.

Ne obicinuisem totuș cu ideia parașutiștilor și cu alarmele; acestea din urmă deveniseră chiar un divertisment pe care îl doriām, ca pe un aperitiv. Numai unul singur dintre noi, pe care l-a surprins odată o alarmă îmbăindu-se primitiv, în picioare, într'un lighian, — și l-a silit să o rupă de fugă gol spre adăpost, sărind prin pădure ca un Pan urmărit de Furi, își avea rezervele sale: foarte bine, să poftescă „bolșevicele”, oricând, numai să nu-l deranjeze în timpul mesii, când doarme sau când face bae.

Am fi dus-o noi bine, cu toți parașutiștii, cu toate alarmele, dacă n'ar fi fost gângăniile acelea negre și tari ca aluna încât nu le puteam strivi în mână, iar de le călcam, trebuia să muncim mult până ieșia viața otrăvită din ele... Vânătoarea acestora era o altă desfătare a ochilor noștri și ne amuzam ca la orice luptă de cocoși, înlesnindu-le întâlniri cu omizile; „hinghierul” își băga ciocul în trupul omizii, o imobiliza cu mușchii inelelor sale și n'o termina de-

cât când, sugându-i toată ființa, rămânea din ea un soi de materie ca o urmă de melc. Pentru noi aveau o metodă specială de atac, se urcau pe tavanul cor-tului de unde își dădeau drumul, în somn, peste... victimă. Erau atât de multe, încât mâncărimea pie-lli devenise epidemie. Suferiau mai puțin cei dela „parter”, adică cei din paturile de jos.

Acestea toate nu sunt însă decât aspecte decora-tive din atmosfera noastră de front în care, mai pre-sus de orice, cultivam prietenia, o prietenie cu totul inedită, o prietenie cum nu o putusem încă trăi, prie-tenia de război.

Există o prietenie de război, tot așa de necesară cum este o industrie de război, o pâine de război. Pâinea noastră de război — prietenia care ne-a le-gat tocmai prin încordarea supremă pe care o trăiam în ceasul de apoi al patriei! Ce eram toți laolaltă, aici, pe front, decât o celulă a morții! Ne încheiasem socotelile cu viața, ne aveam făcută toaleta pregăti-toare pentru marea jertfă; unii mai săgalnici, alții învâluți în tăcerea unei tristeți firești, alții sgomo-toși, după temperament. Căderi pe gânduri? Da. Nu însă prăbușiri! Căci escadrila mea, dotată cu mate-rialul de școală și instrucție al bombardamentului, cu viteză bătrânească, cu motoare pensionare — deși era normal să simtă prematur răcoarea morții, dim-potrivă a fost, cred, cea mai veselă escadrilă de răz-boi. Dacă materialul tehnic era perimat, materialul uman era proaspăt. Și țara trebuie servită oricum,

în orice condiții; era chiar o onoare deosebită că noi sburam mai domol decât oricine. Aveam în schimb o putere de foc bine distribuită și, cu echipagii bine puse la punct cu instrucția, păstram șanse în luptă aeriană; cât privea antiaeriana, nădejdea noastră era că poate tunurile bolșevice, moderne, nu vor avea elemente în tablele lor de tragere pentru viteza noastră atât de modestă. În tot cazul, nimic nu ne-a putut face cioburi voia noastră bună, vestita noastră voie bună.

În prima dimineață de război, după noaptea aceia albă, ne-am găsit lângă avioanele noastre grele, mângâindu-le cu ochii, pipăindu-le pieptul puternic cu sufletul, sărutându-le — cu auzul — glasul motoarelor. Ni se păreau, în beția așteptării primei misiuni, cele mai făloase aparate de bombardament, așa mari cum erau. Mie, bunăoară, îmi plăcea Bloch-ul meu nr. 6 fiindcă puteam să-mi fac și cafea în el, — și mă bătea gândul să-mi aduc mașina de spirt...; pe urmă, avionul pe care te-ai instruit este ca primul sărut..., nu-l poți uita niciodată, — în jurul lor am construit turnurile de fildeș al celor mai frumoase prietenii. Aci, în viața mecanică a Blochurilor, am cunoscut omenia din noi; am descoperit, smulgând aparențele, aurul caracterelor. Deaci, siguranța cu care am luat în piept războiul. Deaci, încrederea majoră în bătrânele noastre aparate, așa cum copilul se simte bine, sigur, dacă îl trece drumul bunicul său, oricât de gârboy ar fi, este bunicul său și e de ajuns ca să-l treacă munții de grezie ai

basmelor. Căci noi toți, în escadrila aceasta, am învățat să cunoaștem oameni și să ne descoperim valențe sufletești nebănuite, sub aripa ocrotitoare a bătrânelor noastre avioane.

Este ceiace izbutește să-mi explice mama, într'oscrisoare din August:

„Știu și înțeleg frumusețea camaraderiei, adevărată prietenie, pe care o trăiești cu camarazii tăi. Este ceiace am căutat în viața mea și n'am găsit. Între femei e greu așa ceva. Mă bucur mult că ești iubit și apreciat de camarazii tăi. Ridic ochii la cer și-l binecuvântează, — și-l rog să te păstreze și pe tine și pe camarazii tăi când sburați spre el...

„Cum aș vrea să viu, detașată de „Crucea Roșie” pe lângă escadrila ta, ca infirmieră! Mă pregătesc să mă duc la spitalul nostru unde mă așteaptă bravii noștri răniți, care, știi?, te cunosc și pe tine acum... Ghicești de ce?

„Trenurile n'au mers câteva zile din cauza ploilor. Merele sunt crude și se strică. Să vezi căteii, pe Puffy și Cornica, cum aleargă la mine când vin dela spital! Să-i vezi cum răcăie la ușă când a trecut poștarul și a lăsat ceva la cutie! Sunt deștepți și buni. Cu ei vorbesc, lor le spun durerile mele, — și ei stau triști și ascultă, nu mai sburdă și se culcă la picioarele mele...

„Nelule dragă, am trăit și suferit două războaie, cu atâtea necazuri, că trebui să le birui și acum. Dumnezeu vă va apăra pe voi. Spune-le la toți ca-

marazii tăi că-mi sunt tot atât de dragi ca și tine
și vă trimit 3 borcane cu dulceață de căpșuni din
grădina noastră, 3 sticle cu țuică și o damigeană de
vin din care ți-a plăcut ție de Paște..."

« Buna mea mamă!

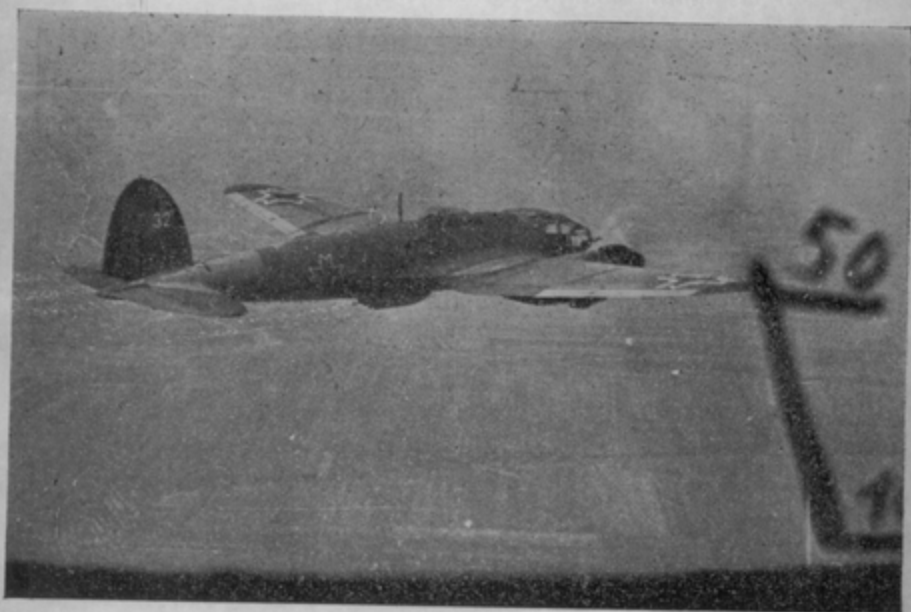
Bătrânul Bloch — calcă haiducește pe norii care se'ntind ca o saltea de pădali sub noi.

Echipagiu: pilot și observator — o singură conștiință, o singură misiune și, poate, o singură faclie vie pe cerul inamic, pentru Patrie.

Lt. av. Stroici Gh. la manșă (alături Lt.av. Teodoru E.) glorios prin marea lui îndărătnicie de pilotaj cu care și-a salvat echipagiul și avionul din trei misiuni grele.

Siluetat, ca un pește aerian, Heinkel-ul se'ndreaptă hotărît spre obiectiv, oricare ar fi reacțiunea inamică

Două victorii pe cerul inamic

Aseară când ne aflam la masă în jurul unui nisetru special făcut pentru noi, câțiva clienți „aleși” ai lui Gogu Grătar, ne-a venit ordinul pregătitor pentru misiune în zorii zilei. De fapt ordinul era mai bogat decât ne așteptam, căci trebuia să executăm două ieșiri la inamic, a doua declașându-se automat la întoarcerea din prima misiune, timp mort fiind timpul necesar realimentării și reîncărcării cu bombe; bombele acestea pe care servanții noștri le-au transformat în epistole pentru ruși: „pentru Stalin, dela talpa țării”.

Comandantul Flotilei, Comandorul Al. Sahini în care regăsisem și pe vechiul meu profesor de tactica aeronauticei din 1939, a venit personal și a pregătit misiunea cu noi, ceiace a pus un diez prețios dispoziției noastre. În orice caz eram în vână bună, acum când aveam de câștigat un „event”. Inerția așteptărilor de misiuni ne-a supărat până ne-au crescut ciuperci în suflet. De data aceasta le vom plivi pe toate și le vom presăra peste sufletul rușilor.

Echipagiile erau constituite pe inima noastră; isbutisem să alcătuim o celulă de trei avioane încadrate cu „nărăvași”, celulă pe care ne hotărâsem să o purtăm glorioasă, neschimbată și, mai ales, ne-

învinsă peste tot. O conducea căpitanul Ștefănescu-Dumitru care, în amintirile mele și ale camarazilor mei, a prins rădăcinile unei definitive prietenii și admirații. Este cel mai integru om pe care l-am cunoscut, atât de integru încât ne pusesese pe gânduri, anul trecut (când am venit să facem antrenament pe avioanele escadrilei-școală), acest ofițer cu privirea aspră și sufletul închis, ca și gura pe care n'o făcea să vorbim decât cu economie și, atunci, ca să ne observe cu ceva... Au trecut zile, au trecut luni, — și am învățat să-l înțelegem, să-l iubim, să-l înșușim. Acum, pe front, a fost la fel primul, înaintea noastră cu multe lungimi, prin linia lui curată, necomplicată, în fața noilor probleme sufletești pe care ni le-a creiat războiul. Sufletul i-a rămas ca și înfățișarea, crâncen și bun, acceptând situațiile oricât ar fi fost de controlabile de spiritul nostru critic, cu aceiaș seninătate. Uneori mă întrebam dacă omul acesta are atitudini interioare, și am înțeles că găsisem un adevărat filozof, un filozof al tăcerilor; n'a vorbit niciodată decât strictul necesar. Ne-a fost un adevărat „prieten de război”, care ne-a impus totdeauna cu autoritatea propriilor sale fapte.

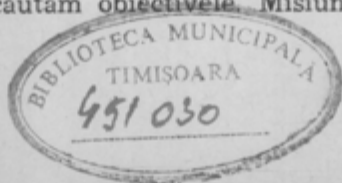
Am decolat, trei avioane, luând înălțime pe cerul Basarabiei, un cer plăcut și senin. Sub noi, rămăneau în urmă satele basarabene, aproape gemene ca înfățișare, cu coperișurile caselor găurite de incendiile bolșevicilor. Deslușim aerodromul improvizat

al vânătoarei noastre, facem un viraj larg și lansăm racheta zilei.

Ridicăm vânătoarea și, escortați, — cei doi vânători făceau meeting în jurul nostru pentru a se putea menține în pas cu noi, moșnegii bombardamentului, pornim mai departe spre obiectiv. S'a întâmplat însă ceva... Avionul cap a schimbat brusc de direcție și pică... l-a lăsat un motor și este obligat să aterizeze forțat. Coborîm și noi, deabia luasem înălțimea favorabilă de atac a obiectivului, virăm în jurul avionului aterizat forțat, echipagiul eșise și privia cu amărăciune la motorul care îi ratase misiunea... Ne-am luat rămas bun dela ei și am pornit spre Nistru, să ne executăm misiunea, dealtfel destul de ușoară.

O oră jumătate după ce am aterizat din această misiune, trebuia să decolăm automat într'a doua. „Nea Jean” ne pregătise o masă bogată. dar nu dispuneam de timp și pe urmă ne lipsia... antrenorul, care la ora aceasta postia pe undeva pe lângă Cleastitz. Așa că, între două feluri de mâncare, am făcut toaleta hărții cu Buzban, ne-am organizat amândoi misiunea, conștienți de răspunderea ce o purtam pe umeri; de data aceasta misiunea avea să fie mai dificilă.

Limanul Nistrului apare în dreapta noastră desenat ca o acuaarelă. Nistrul, cu meandrele lui le-neșe de balaur ondulat în bătaia caldă a soarelui, rămâne sub noi. Am trecut dincolo, navigăm în zona în care ne căutăm obiectivele. Misiunea pe care o

aveam, de supraveghere, ne obliga să răscolim terenul din zonă. Intr'adevăr, descoperim o baracărie proaspătă în jurul căreia viermuiau rușii și acolo am lăsat o jerbă de bombe. Ocupați cu bombardamentul, am intrat adânc, până ne-am trezit încadrați de un atac de antiaeriană furios. Cu misiunea sfârșită, abia am ieșit din barajul de foc al Vigodei, că ne-a atacat vânătoarea inamică din apărarea Odesei.

Erau cinci Rata, negre ca smoala, scurte și botoase, ca niște cărăbuși. Vânătorii noștri, doi, au angajat lupta căutând să absoarbă atenția rușilor și să ne degajeze dintr'o situație care devenise dramatică. Trei vânători ruși, însă, și-au ales bine prada și ne atacă. Nu din față, le este teamă de armamentul din botul mașinilor noastre. Turelele intră în acțiune. Mitralierele trag ca la nuntă, din față, din spate, de sub burta avionului.

În avion parcă suntem în cazemată. Toate cele 6 mitraliere ale „moșnegilor” noștri aerieni încrucișează focurile. Vânătorii ruși atacă foarte dificil din cauza planului de foc în mod firesc organizat de cele două Bloch-uri primejduite. Sunt patru trăgători de elită, un careu de ași, Nedelcu și Deac pe avionul lui Buzban, Ciocioană și Moraru la mine. Când eram la masă, a venit la mine sergentul Moraru.

— Domnule sublocotenent, eu nu am nici-o misiune până acum. Vă rog să mă luați cu dumneavoastră.

— Cu plăcere, dragul meu. Mergi în locul lui Ciobănescu, pe avionul meu.

Ochii lui scăpărau de bucurie, așa cum scapără năduful și încrâncenarea lui, acum, pe țeava mitralierii... Bun, foarte bun, voluntarul acesta! La fel Ciocioană, care s'a ghemuit tot pe mitraliera lui de jos, cocoșește, — și-și învârtește turela ca un îndrăcit... Lupta este pasionantă. Mă gândesc, ce spectaculoasă ar fi lupta aceasta, văzută dintr'un avion izolat și neatacat... Dacă ne doboră? Instinctiv, pipăi pistolul de care nu m'am despărțit în nicio misiune. Nu puteam accepta să cad viu în mâinile bolșevicilor. Atrag atenția lui Oprea, în planul stâng, de unde ne atacă un Rata pe care încearcă sub-maistrul mecanic de bord Pavel Petre să-l lovească dela mitraliera lui. Primit cu foc dela distanță, rusul renunță și îndreaptă atacul său spre avionul celălalt, avionul lui Buzban. În schimb, pe noi ne atacă altul, care prinsese deja într'o rafală lungă și bine concentrată mașina lui Buzban. A trecut deasupra, a spiralat în atenția vulturească a lui Moraru, venind ca un burghiu în ampenajul nostru. Moraru, trăgând cu sete, i-a strigat lui Mălăncoiu că vom fi atacați sub burtă. Aici intervine manevra abilă a pilotului care i-a descoperit, lui Ciocioană, pe vânătorul rus în secunda aceia când își „căuta” linia de tragere... O salvă lungă și rusul a arătat burta aparatului său. O nouă poziție a turelei și Ciocioană a băgat toată banda de cartușe în trupul Ratei, care s'a repezit într'un plan spre pământ, cu o trenă de fum și flăcări după el.

Mălăncioiu se înghesuisese cu firicelul trupului său pe lângă Ciocioană, să nu piardă cumva un spectacol ca acesta, iar strigătele sale de bucurie au contaminat tot echipagiul. În acest timp, în avionul lui Buzban, echipagiul său sărbătoria, în același fel, victoria lui aeriană, încă un avion inamic luând drumul veșniciei, cu concursul amabil al sergenților Nedelcu și Deac. Lupta se terminase cu victoria noastră netă, cu două avioane dușmane doborâte, datorită numai disciplinei exemplare de sbor și de luptă a celor două echipagii.

Escadrila noastră avea primele ei două victorii aeriene! Il vedeam acum pe Hedeșiu, la postul său de pilotaj, cu șeful său de bord...; își comentau lupta lor desigur, — și parcă-l aud pe Hedeșiu, în limba lui ardelenască, suduindu-l pe rusul care i-a ciuruit planul drept. Acasă aveau să numere peste 30 de lovituri primite și să se închine că au fost la câțiva centimetri de prea cinstita moarte.

Dar cei mai fericiți, în gravitatea lor glumeată, păreau să fie Ciocioană și Moraru care fumau niște țigări lungi, cu carton roșu, țigări dela Adakaleh, cu care îi servisem după ce am trecut Nistrul înapoi. Careva dintre ostași l-a întrebat pe Ciocioană:

— Ce-s alea din gura voastră?

— Astea-s țigări boierești, nu-s de nasul vostru!

Și, precum era protocolul, ne-am strâns cu toții la cantină, să ciocnim un pahar de vin cu iedul nostru, iedul acesta care nu mai e un ied ca toți iezi, — și e tare simpatic la chef!

Opt la unu!

Niță lucrează de zor la jurnalul escadrilei; are de copiat unele mai vechi dictate de căpitanul Ștefănescu... „Către ora...” Sună telefonul.

— Domnul Căpitan la telefon. Flotila.

Escadrila trebuia să iasă cu un avion. Obiectivul, la Dobrozani.

— Cine pleacă?

— Plec eu, Domnule Căpitan, este rândul meu.

Acesta era „nea Emil”, inspector financiar la Municipiul București, aterizat în aviație de doi ani, de când nu a avut nici măcar o zi desconcentrare. Locotenentul de rezervă Tănăsescu Emil este un tip strașnic. Când l-am întâlnit prima oară la aceeaș școală, la Pipera, cum era la vârsta la care activii sunt comandori, am fost foarte nelămurit ce l-a îndemnat să vie în aviație. Nu-l știam ce era, de unde venia. Mă gândiam că poate are mari necazuri materiale... Nu știam că în familia lui exista un Dodani, care să-mi explice pasiunea târzie a lui Emil pentru aviație. Când m'am lămurit ce este cu dânsul, l-am întrebat, într'un târziu, când ne-am împrietenit:

— Bine, măi Emil, tu ești un civil onorabil, cu o situație atât de bine consolidată, cu o viață care

depășește veniturile unui locotenent aviator, — și, mai ales, ești la vârsta aceia care exclude riscurile, la vârsta realităților echilibrate; ce ai căutat tu în aviație?

— Intâi că nu sunt așa de „vârstnic” cum mă socotești tu...

— Am înțeles vârsta ta socială.

— ...al doilea mi-a plăcut arma aceasta, — și pe urmă am vrut să mă ridic dintre oameni, deasupra lor...

Intr'acest punct ne-am întâlnit și de aci începe prietenia noastră.

Așa cum era, îmbrăcat sumar, cu pantalonii lui scurți, cu basca pe cap, cu trupul lui mare prins în otgoanele mușchilor unui vechiu internațional de rugby, și o scurtă, s'a suit în avion cu „clămpăul” după el. Ii spuneam astfel, adjutantului Vârjoghie, din cauza urechilor lui caracteristice, largi și obosite ca la cokeri. Se însurase de curând, pe front, și îl nășisem noi, toată escadrila. Niță, glumiciul escadri-lei, nu l-a iertat:

— Finule, care-ți sunt ultimile dorinți? Ca să i le spun finei...

Nu era el, Vârjoghie, omul care să se impresio-neze de o glumă, nu i-a dat atenție, numai că i s'au cam lungit urechile, când s'a trezit singur, fără vânătoare de protecție, în aerul inamic.

— Ce-i facem dom' locotenent, fără vânătoare?

— Lasă că o s'o găsim în zonă.

— Dacă nu pe a noastră, măcar pe a rușilor.

— Bate în lemn, clămpăule!

Antiaeriana i-a și salutat cu salve de... proiectile. Numai că trăgeau cam înainte.

— Clămpăule, să știi că n'au elemente pentru viteza noastră.

— Vine vorba lui „nașu Niță”, s'or fi speriat rușii că au venit iar „ălea marile”...

Bombele lui Emil încep să curgă, când, ca prin farmec, canonada a încetat.

— V'am spus eu, vorba lui Niță...

N'a avut timp să termine bine ce vrea să spună, că atenția le-a fost furată de un grup de bombardiere de ale noastre care se întorceau din misiune, cu motoarele în plin, fiindcă le atacaseră vânătorii ruși. Și Bloch-ul, venia și el, spre casă, singur și bătrânește. Cele trei Loss-uri au ieșit repede, datorită vitezei, din tirul vânătoarei inamice căreia, ieșindu-i în cale Bloch-ul singur și trăgându-și tot sufletul din el, s'a năpustit pe această pradă neprevăzută și... comodă.

— Ține-te bine, clămpăule, ne atacă unu, doi, irei, ...opt vânători ruși!

Vârjoghie arăta acum, într'adevăr, ca un clămpău incolțit, cu coada strânsă între picioare, apărându-se numai cu mârâitul... Rușii atacau în viragii largi și mai ales pe dedesupt, unde credeau ei că e mai vulnerabil avionul. Sergentul Caloianu a prins bine unul în alkan și nu l-a slăbit din bandă până nu l-a trimis pe lumea cealaltă.

Un singur echipagiu contra opt avioane de vânătoare inamice!

Seara, la masă, a spus rugăciunea Vârjoghie:

— Tatăl nostru carele ești în ceruri...

Și totuși nu ne venia să credem că au scăpat cu viața, că nu i-a găurit, clămpăului, o ureche măcar...

Tomiuc dela „Blem“

Escadrila noastră are și o frumoasă activitate sportivă de război. Bunăoară, în săptămâna dela Boteni, am avut chiar un match de fotbal cu reprezentativa satului, sfârșit cu victoria noastră la limită. În echipa adversă jucau și doi foști elevi ai mei dela Seminarul Central cari, bineînțeles, ne-au menajat oarecum... Dar pe vremea aceia abia începea războiul. Acum ne amenajasem un teren de volley-bal, plasa ne-am lucrat-o noi și băteam mingea cu năduf. Așa începea programul de educație fizică în fiecare dimineață, așa se termina o după amiază, prin câte-un joc la sânge. Intr'o zi am primit vizita camarazilor noștri dela Blenheim, cu atleți admirabili, — pentru ca de aci înainte, între două misiuni, să jucăm regulat volley. Pe aerodrom activitatea își urma programul obicinuit de misiuni ale Ju 88-urilor germane, ale Heinkele-lor lor, ale Loss-urilor noastre, ale Bloch-ului, sau ale Blem-ului. Mai ales acestea din urmă, cred eu, au făcut cele mai multe și mai frumoase misiuni, sburând adânc în teritoriul inamic, având misiuni de recunoaștere îndepărtată conjugată cu fotografie și uneori cu bombardament. Dacă avionul de vânătoare este spadasiul aerului, dacă cel de bombardament este o fortăreață aeriană mo-

bilă, avionul de recunoaștere înseamnă ochii misiunilor celorlalte, de informațiile lui culese fără protecție depinzând acțiuni de mare ansamblu. De pe terenul nostru decolau neconținut Blem-urile, câte unul, cu misiune de supraveghere permanentă în spațiul Odesei. Adesea ordinul îi găsea pe băieți înclistați în luptă, la fileu; ajunseseră atât de obișnuite trecerile avioanelor peste fileul nostru, că nu mai opriam partida pentru a le urmări cu ochii. Așa s'a întâmplat când a venit într'un „rase motte” extraordinar, locotenentul Tomiuc Radu, nimeni n'a luat în seamă nici măestria, nici curajul cu care ne-a trecut la rasul fileului, — și ne-am fi văzut de treabă dacă, nu mai știu care, dar tot cineva dela Blem a spus:

— Asta-i nebunul de Tomiuc, e prima lui misiune.

— Cum prima lui misiune?

— Abia a venit dela școala de sbor fără vizibilitate din Germania.

Și chiar cu această nouă lămurire ne-am fi continuat jocul, dacă n'am fi zărit „Salvarea” traversând aerodromul. Să fi adus pe cineva rănit? În niciun caz nu ne-am fi gândit că tocmai el, pilotul care executase „rase motte”-ul acela îndrăzneț, să fie cu umărul blocat de un cartuș de 7,92 mm, cu care a pilotat timp de 40 minute...

Echipagiul său primise misiunea de supraveghere în regiunea Bugas-Odessa. Până la Odessa nimic important. Totul calm. A trecut la 7000 m. deasupra

marelui port rusesc, întâmpinând focul concentrat al bateriilor din apărare. La înapoiere, curiozitatea primului său sbor de război l-a îndemnat să scormoniască mai mult zona, dar de data aceasta îi ies în cale 4 Seversky; echipagiul nu-și pierde firea deloc și pilotul încearcă să evite lupta, pentru a câștiga nivelul mării...

L-am găsit la spital pe Tomiuc cu umărul în reparație, sub îngrijirea, și el și sergentul Coruț Gh., a colonelului dr. Iancu și a locotenentului dr. Vințilă și acolo mi-a povestit detaliat aventura lui ru-sească...

— Am pus motoarele în plin, am intrat mult în mare și am picat până la un metru de nivelul mării. Dar vânătorii ruși atacau mereu. Vedeam sărind apa în jurul meu din cauza rafalelor inamice. Ca să nu le prezint o țintă fixă, schimbam direcția și regimul motorului. Intre timp mitraliorul a raportat că a doborât un avion dușman și că este rănit. Un glonț îi perforase plămânul. La un moment dat, mi-am simțit și eu umărul stâng paralizat. Fusesem rănit. Observatorul mi-a spus să aterizez la Galați dacă mi-e rău. Era însă primul meu sbor de război, vroiam să aduc avionul acasă, și am reușit...

— Dar dacă pilotai cu un singur braț, de ce ai mai făcut „rase moote”-ul acela?

Tomiuc a început să râdă cu toată figura lui mare și bună. Este atâta trupeșie într’nsul, încât putea să execute un întreg program de acrobații, așa, cu glonțul în el!

— Dacă rezista avionul cu 12 împușcături, cum să nu rezist eu cu una singură...

Intr'adevăr, rezistența sa de taur a impresionat și pe doctori, de vreme ce a fost nevoie de patru sorturi de injecție pentru a-l anestezia...

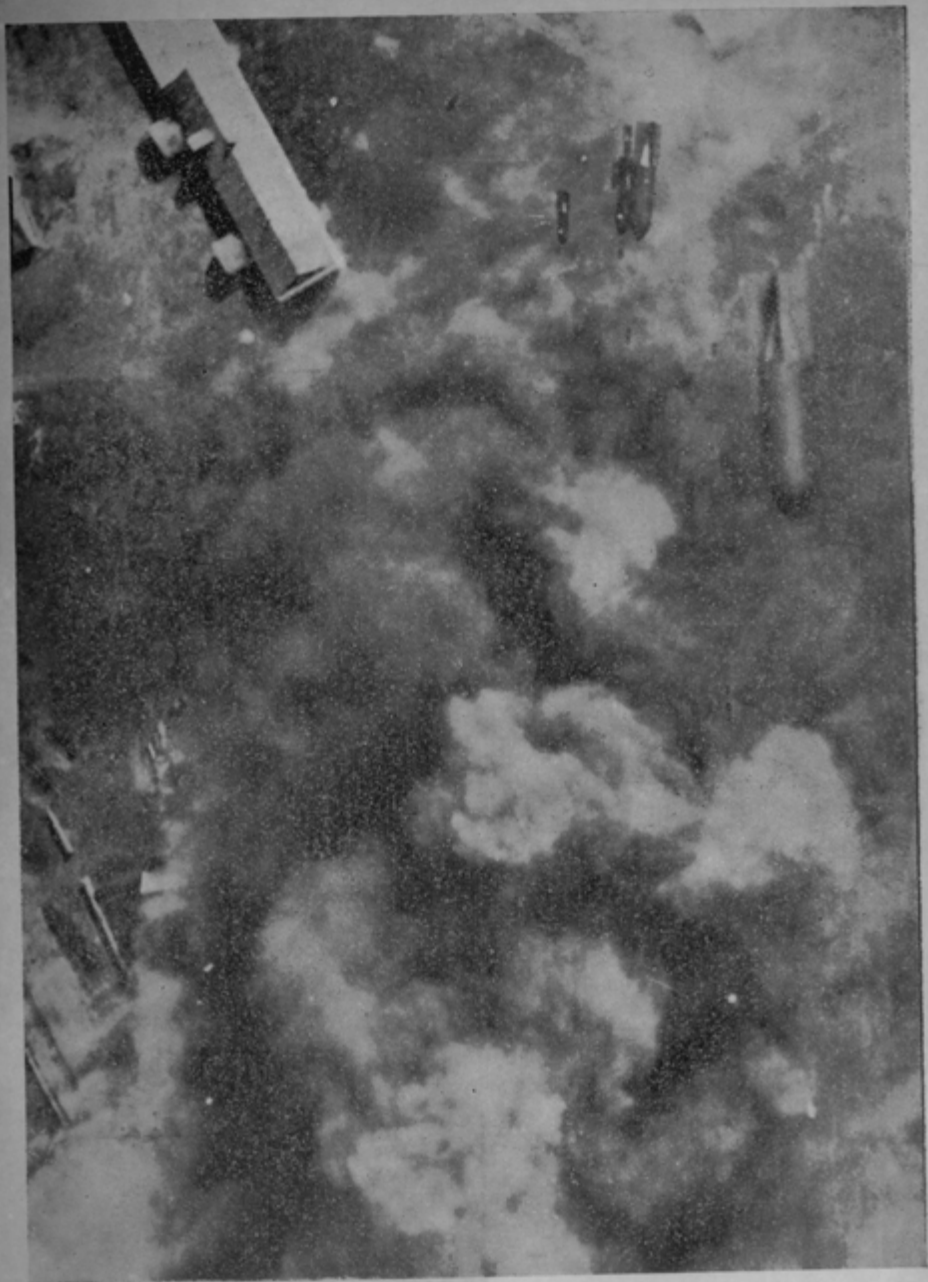
Loss

Ne aflăm într'unul din satele prin care a trecut, în retragere, urgia nesăbuită a bolșevicilor. Fiind, până mai înainte de căderea lui în robire, o colonie germană, satul — în care ne-am instalat operativ — are caracteristicile acestora, adică este așezat în prelungul șoselei, largă cât o albie seacă de râu, cu casele orânduite după o geometrie foarte regulată, dar... câte au mai rămas întregi? Coperișuri fără-mate, zidărie dărâmată, iar pe unde mai sunt în picioare, au rămas să adăpostească șoarecii și cucuțiile... atât de familiare, de altfel, peste tot pe aici, pe unde au trecut corbii aceștia de avuturi omenești.

Este atâta pustiu, noaptea, mai ales noaptea când cerul e limpede și luna se revarsă toată peste liniștea satului... Din ciopotnița retezată a bisericii se svântură câte-o cucuvea sgâriind dumnezeirea acestor nopți de reculegere cu șfichiuitul de biciu al tipătului ei. Ne-am obicinuit atât de mult cu ele, încât nu mai avem impresia primelor nopți fără-somn, când ni se părea că fiecare glas de cucuvea coboară de pe casa noastră. Mai greu a fost până ne-am împrietenit cu milioanele de șoareci, care ieșiau din toate părțile, mici, cenușii, sprinteni, neastâmpărați, din pământul pe care-l găuriseră ca pe-un

cașcaval, din lemnăria bordeielor, din zid. Nu aveam leac, nu aveam armă contra lor. Au încercat, câțiva mai sensibili la vedera lor, să-i execute pe loc pentru obrăznicia de a-și permite să se strecoare în așternut de eroi! Dar tot nu s'au potolit. Am inaugurat fiecare sistem din ce în ce mai ingenioase, cum bunăoară pe acela de a pune picioarele patului în cutii de tablă pline cu apă; se pare însă că musafirii noștri aveau o experiență mult mai savantă căci ei tot s'au urcat în așternut, pe sub pătură, peste pătură, până a ajuns unul mai îndrăsneț, drept pe gura unui simpatic și foarte sgomotos — în somn — ofițer, făcându-l să sară ca un țânțar prin întunericul camerei, după infractor, cu intenții asasinice; și nu le puteam avea decât astfel, de vreme ce rodeau tot, carte, geamantan, pânză, haină, șoarecii aceștia fără obraz.

Nici la teren, acolo unde stam toată ziua în așteptarea ordinului, nici chiar atunci când ne-am construit bordeie în pământ, nu am putut scăpa de ei, făcându-și, printre grinzi, adevărate piste de întrecere, prăbușindu-se uneori, din cauza svânturelii lor, pe urloiul dela sobă, unde ardeau de vii. Nici în avion; unde se urcau pe unde apucau; cabina toată era îmbibată de mirosul lor caracteristic. Se trezea astfel radiotelegrafistul, când încerca să pună în funcțiune aparatul de radio, cu câte un șoricel sburător, înebunit de spaimă, că a fost surprins tocmai când găsisese ceva bun de ros, învelișul cleios al bobinelor sau, cum mi s'a întâmplat mie, când mă pregăteam să fotografiez un obiectiv bombardat, să mă

Dalníc 2 Octombrie 1941... Cea mai frumoasă mișcare, când am atacat la sol, la 50 m., trupele, carele și amplasamentele bolșevice. Cădeau bombele cum se scutură nucii ..

Cu Dumnezeu în echipajiu..
Numai așa a putut scăpa
echipajul Lt.-C-dor av. Io-
sifescu N., Comandantul
unei formații de luptă și
Lt. av. rez. Dumitru I. din-
tr'una din cele mai drama-
tice lupte aeriene pe ce-
rul Odesei

Doi sburători în așteptarea ordinului de
decolare: Cpt. av. Dumitru N. și S-lt. rez. av.
Vasilescu Gh. Misiuni multe au la activul
lor și prin grele încercări au trecut. Zâmbet-
ul ce li se citește pe buze vorbește mai
mult decât orice prezentare...

trezesc cu un astfel de musafir, ieșit pe marginea unui tambur de cartușe, privindu-mă foarte curios și surâzându-mi chiar foarte prietenos...

Dacă noi nu eram, pentru lighioanele acestea, un pericol pe care să-l ocolească cu tot dinadinsul, intrau însă regulat în panică de cum auziau prin apropierea găurilor cu care perforaseră tot aerodromul, piuitul unei găinușe care a făcut tot timpul campaniei de strajă în cortul comandant al grupului Loss. Cu noi erau atât de docili șoarecii că, seara când ascultam muzică la radio, la Meteo, ieșiau zeci și zeci ca 'n legenda cântărețului de flaut, — și începea o bătălie și o îngrămădeală pe câte-un miez de pâine, de parcă ar fi fost prizonierii ruși, abia căzuți pe anâncare bună; ba pe unul mai cutezător, care se urcase pe mânecă până în palmă, l-am ferecat de gât cu un firicel de sfoară și, așa în sgardă, l-am plimbat cuminte peste tot, l-am dus și la camarazii dela grupul celălalt, unde era să mi-l înhațe găinușa lor, cel mai cumplit vânător de șoareci, pe care originalul lăntșor de sfoară nu l-a putut convinge că e cățel...

Aci, la Loss, mai găsiam și o cantină foarte „tehnic” organizată, și unde, când nu eram în alarmă, ne strângeam la o „scobitoare” cu așii ciocurilor, — sburătorii acestui grup cari și-au lăsat ciocuri, cu consemnul de a și le rade în ziua sfârșitului campaniei, când urmau a fi desfundate și sticlele de șampanie din raftul de sus dela cantină... Cât timp le-am tot privit, acolo sus, prăfuite de așteptare, sub paza expresă a ordinului Comandantului și sub ochiul a-

tent al adjutantului Negru!.. Câți și de câte ori, n'am venit cu gândul poznaș de a le desfunda pe 'nfundate...

— Ați văzut cum stau șampaniile ca fetele de măritat pe muntele Găina?

— ...

— Eu cred că Odessa nu mai cade din cauza lor...

— Sunt convins! mă completează „Jan Jorj” acest băiat în care veselie gâlgăie ca vinu 'n ulcior.

Dar Negru este destul de abil, înțelege vorba noastră pe ocolite și ne 'mpinge o sticlă de vin cu care ne ia văzul. Nu puteam fi noi supărați pe el, căci e atât de blond și de ștrengar...

Ciocurile loss-iștilor le da un aer puțin bizar, un aer care exprima chiar conținutul lor sufletesc excitat, întins la maximum, gata să facă explozie, ca orice suflet care a plecat cu moartea în pețit.

Locotenentul mecanic Patriki Munteanu, cu tenul lui închis, tuciuriu, cu mustața lui haiducească, ciocul bogat, moale, aproape leneș și ondulat și cu privirile sale agitate de tătar, realiza un minunat cap exotic, pe care-l vedeam pe umeri puternici de hun, alergând furtună, în peisaj de stepă nogaică, călărind pe pieile dușmanilor înfrânți...

I-am spus într'o zi:

— Dacă ai cădea prizonier, ai avea un mare sort de scăpare.

— Care?

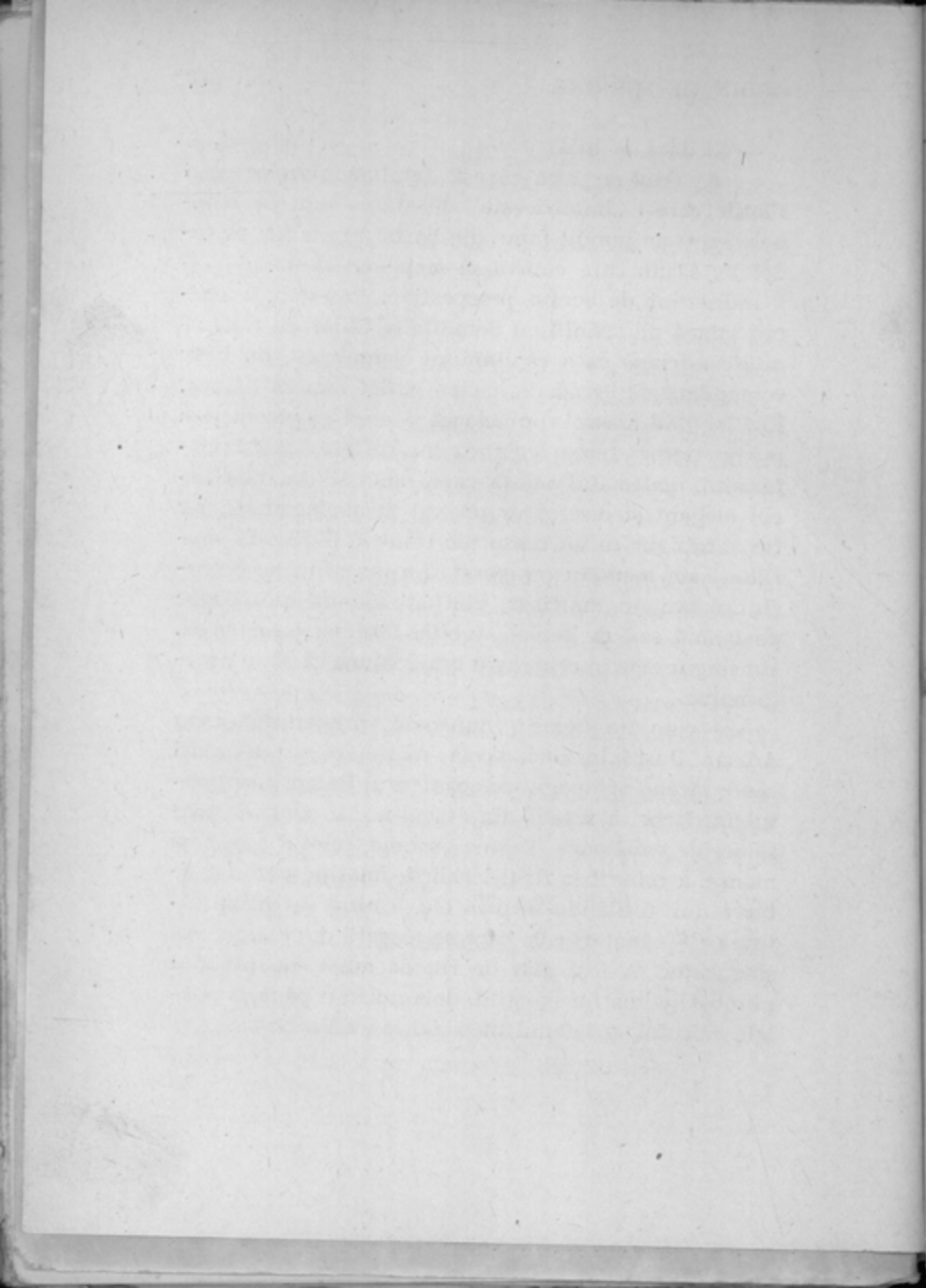
— Cu figura asta mongolică pe care o ai, te-ar crede mai curând un „tovarăș” din Siberia...

— Și dacă ar afla?

— A! Dacă ar afla că ești tatăl motoarelor unei Flotile care-i „bumbăcește” de atâtea luni cu bombele ei, ți-ar jumuli țapu’ din barbă fir cu fir, pe ’n-delete, să nu care cumva să scape vreunul...

Indiferent de aceste perspective, loss-iștii îl purtau (afară de spâni!) cu demnitate. Chiar cu o demnitate asiriană ca a căpitanului Danieleescu, un brav comandant de escadrilă, cu un suflet bun ca pâinea. Era în fond mascota lor ciocul și cred că ciocul le-a purtat noroc; făcea legătura lor sufletească cu materialul, materialul acesta care, când sbura, tăia aerul elegant și discret ca un val de malacovuri, dar fin și nesigur ca un ceasornic ținut în ploaie. Și sburătorii au, tocmai ei, superstițiile lor. Unii au o cruciuliță sau un mărtișor, atârinate de mâini scumpe de mamă sau de femeie iubită, alții își lasă barbă. Un singur cioc în echipagiu era de ajuns ca să le poarte noroc.

Așa cum i-a folosit bunăoară prietenului meu Adrian Burcă în ziua aceia minunată și cumplită când, făcând echipagiu cu adjutantul Bălan și sergentul Iordache, a scăpat din atacul a... 15 avioane bolșevice de vânătoare. Tehnic vorbind, pilotul a împins manșa, a coborât la firul ierbii și, folosind undulațiile terenului, fofilându-se prin ele, a ratat intențiile ultimilor 6 vânători ruși care se luaseră după „loss”-ul singuratec. A fost atât de rapidă manevra, cât și-a plimbat palma lui liniștită, dela mustăți până la poalele ciocului, prietenul meu Adrian dela Loss...

Odessa

Odessa este asediată de o bucată bună de vreme, ceiace se pare că a luat oarecari proporții în mintea celor cari pesouiesc în ape turburi. Și totuș se vorbește acum de Odessa și de Leningrad, cum se vorbea mai înainte de Kiev, care a căzut fără drept de apel. Tot așa va cădea și Odessa, tot așa vor cădea și celelalte rezistențe încăpățanate ale rușilor. Fiecare la rândul și la timpul ei. Dece, atunci, nevoia de a o creia, când pe front nu exista, obsesia Odessei? Și desigur acolo se suferă, în liniile noastre de asalt! Însă se suferă în luptă, la trântă neîntreruptă cu moartea, — iar fiorul bătăliei este cel mai tare anestezic al neliniștilor... și rănile încep să doară abia de acolo de unde tunul nu se mai aude...

Noi nu ne-am plictisit, aici pe front, cu încăpățănarea Odessei. Mi-am dat seama, prima dată, că rezistă, când m'a întrebat într'o permisie, un prieten, pe bulevardul cu cinematografe și femei frumoase: „cât mai rezistă Odessa?” Iată o întrebare care nu mi-a permis să-mi lămuresc interlocutorul... Chiar așa precis, nu puteam să știu! Că a auzit el că au venit acolo Spitfire-uri, că au debarcat englezi... Sub

avalanșa aceasta informativă, n'am putut decât să răspund:

— Bine, dar eu vin de acolo și ar fi firesc să cunosc mai just situația...

— Curios! Eu parcă așa auzisem... Dar, atunci, de ce nu cade odată?

— O să cadă, dragul meu, așa cum a căzut și Kiewul...

— Ei, Kiewul! Odessa e cu totul altceva, este un „cap de pod!”

— Tocmai de asta, trebuie ca operațiile să fie conjugate de așa fel, încât să fie dezorganizat dispozitivul său defensiv. Iar timpul lucrează aci în avantajul nostru, este arma cea mai neiertătoare pentru rezistențele izolate.

— Păi tocmai aici e chestia, că Odessa este liberă pe mare!

— Hm! Mă îndoiesc, de vreme ce vasele lor sunt interceptate de aviație. Căderea Odessei este chestiune de timp, din punct de vedere operativ ea fiind complet neutralizată. Ai văzut o luptă dintre un păianjen și o muscă? Ai văzut că mai întâi o învâluie până o imobilizează în ghemul tors de el? Așa și cu Odessa, este încă în faza aceia finală în care încearcă să se desprindă din păianjenul strânsorii noastre, și de ce o face, de aceia se încurcă mai tare.

— Da, dar când se va sfârși?

— Poate mâine, poate într'o lună...

Gândul meu a alergat la camarazii, la minunații mei camarazi de sbor, bravii de ei!

Îi revăd aliniați, în careu, așteptând pe Comandantul Flotilei.

Un moment de reculegere pentru toți eroii Flotilei. Comandantul, în tăcerea sacerdotală a careului, evocă pe cei mai viteji dintre noi.

— Prezent!

— Prezent!

— Prezent!

De mai multe ori: Prezent!

— Acum domnilor, iată situația, frontul... Noi vom fi gata să acționăm...

Odessa!

A câta oară, în războiul în care ne despicăm destinul cu spada, trebuie să acționeze băieții?... Nimeni nu se clatină, nici unul nu se înlătură de la o misiune. Dimpotrivă, i-am văzut înghesuindu-se pentru a pleca, deși știau că acolo este iadul între cerul și pământul Odessei!

— Mă duc eu, Domnule Comandor, fiindcă n'am decât 25 de misiuni. El are mai multe!

Aceasta este Odessa cea adevărată, nu Odessa îndoielnicilor, ci aceia a celor cari luptă cu viața lor să o cucerească: un simplu „obiectiv”, atât și nimic mai mult. Se duc băieții să o lovească, în punctele ei militare, ca și cum s'ar duce să se plimbe la București. Și i-am văzut cuprinși de plictiseală când s'a întâmplat să n'aibă nici o „eșire” în acea zi, pentru

ca să le strălucească iarăş soarele bucuriei în ochi, când se suna alarma.

Tocmai de aceia, fiindcă pentru luptători, Odessa nu-i măgăoaie, va cădea de ar avea într'însa şi pe dracul!

Cu Dumnezeu în echipagiu deasupra Odessei

„Capul de pod” dela Odessa, unde rușii au aglomerat tot materialul, în retragere, din Basarabia și Transnistria, — și unde încearcă o disperată rezistență, lipsiți probabil de informații reale asupra situației tragice în care se află — a devenit pentru aviația noastră de bombardament, poligon de trageră, cimitir de bombe. Zilnic, și în valuri repetate, bombardierele noastre își descarcă pântele peste, și în jurul Odessei, sprijinind cu tone de moarte svârlite de pe cer, eroicile eforturi ale trupelor terestre. Acolo, în iadul unde ultimile resturi sovietice se svârcolesc în neștire, artileria aerului își face cu prisosință datoria.

Detașat la alt material, sunt acum într'un grup de Heinkel, avioane suple de bombardament greu. Echipaj și mașină fac corp comun în misiunile în care, performanțele ei și intimitatea aparatului de bord se îmbină perfect cu un personal navigant de elită, călit în cele peste 160 de bombardamente executate până acum, în cele mai dificile misiuni, în cele mai variate circumstanțe. Iată, bunăoară, atacul asupra unei gări importante din Odessa, obiectiv militar de primă ordine, pentru că pe aici se scurgeau înainte,

spre liniile de fortificație, trupe și munițiuni, — și tot pe aci se scurgeau trenurile în retragere; pe-dealtă parte, cum Odessa nu mai este ceiace se chiamă un oraș deschis, ci a devenit un bastion de amplasamente de artilerie, aci, — în jurul acestei gări, și-au stabilit, rușii, baterii grele de rezistență înverșunată. Piesele acestea, care svârliau foc ucigător în bravele noastre trupe de asalt, trebuiau aduse la tăcere.

Pentru acest obiectiv, un grup de Heinkele primește ordinul să iasă cu un număr de 4 patrule la interval.

Primele patrule au surprins inamicul care, odată trezit — și cum de o lună de zile el stă în alarmă neconținută — și-a proiectat în aer vânătoarea, iar bateriile de antiaeriană toate, toate (și sunt puzderie pe frontul Odesei!) și-au făcut mâinile streășină scrutând cu înfrigurare cerul; așteptau, cu elementele pregătite, valurile următoare de bombardament. Și-au ciulit și și-au lungit urechile când sgomotul motoarelor s'a făcut auzit pe cer, prevestitor de vreme rea... Trei păsări falnice, trei Heinkele românești acopăr zarea și întunecă ochii și gândurile dușmanului, de spaimă. Este patrula condusă de lt.-comandorul Iosifescu Nicolae, pilotul avionului cap.

Bateriile antiaeriene dela Odessa și de pe vasele din port ridică un baraj înfricoșător cred, cel mai năprasnic din tot războiul. Este memorabilul baraj din ziua de 17 Septembrie. Totuș misiunea trebuia executată. Abia acolo, dincolo de pânza de foc a ina-

micului, era rostul bombardierelor noastre care își vor urma, calm, drumul lor dramatic.

Din Odessa și port, antiaeriana ridicase puzderie de balonașe negre sau albe, care se adunau ca nou-rașii în jurul patrulei. Ea totuș trebuia să treacă și și-a continuat drumul. Avionul comandant se cutremură tot și, simultan, radiotelegrafistul anunță prin intercomunicație: „un proiectil a trecut prin fuselaj”. Uf! bine că e numai atât! La bord, pilotul și observatorul își schimbă impresiile; din seninul mării, răsar 4 Seversky. Să fie sănătoase! Avionul își deschide trapele și observatorul, locotenentul de rezervă Dumitru își așteaptă calm ținta. Pilotul vedea cum vânătorii ruși vin întinși la pradă sigură, — stimulează atenția mitraliorilor și-și vede liniștit de drum.

Dar timpul trece greu, colosal de greu, parcă s'a oprit în loc, avionul e nedeleastat și vânătorii inamici și-au încolțit prada. Formația patrulei fiind lărgită din pricina antiaerienei, un vânător rus s'a insinuat și atacă din spate, cu maximum de foc, avionul lt.-comandorului Iosifescu. „Cățelele” rusului au nimerit bine și se declară incendiu la motorul stâng; pilotul nu-și pierde firea, menține avionul pe direcție cu un singur motor, — și luptă să nu deranjeze dăra de bombe pe care locotenentul Dumitru o sămăna cu incendii și explozii pe obiectiv. Timp suficient pentru vânătorii inamici, ca să revină la atac. Deaceia aci stă măreția misiunilor de bombardament care, sfidând barajele de antiaeriană, apărându-se cu furie

de atacurile de vânătoare, nu-și schimbă drumul, nu-și abandonează lupta, decât învinse sau învingătoare. Sunt misiuni de jertfă sau, cum spunea lt.-comandorul Popișteanu Al. dela vânătoare, căzut mai târziu într'o luptă aeriană: „*voi dela bombardament sunteți adevărații eroi — fiindcă n'aveți voie să vă feriți dela moarte când vă taie calea*”.

Abia acum, cu misiunea de bombardament terminată, avionul degajează cu un motor, dar a rămas izolat și de patrulă și de vânătoarea noastră de protecție angajată în urmă, peste forțele ei, cu o droaie de „ereți” ruși (pe care până la urmă îi va dovedi).

Urmărit, hărțuit, atacat cu rafale ucigătoare de două Severskf, lt.-comandorul Iosifescu pică cu toată viteza, manevrând tot timpul aparatul, stângadreapta, frângând astfel linia de tragere a atacatorilor care se înverșunau să-l doboare. Heinkel-ul își are clipele numărate. Numai Dumnezeu și vâna cu care trag mitraliorii, încurajați tot timpul pe fonie de comandantul lor, îl mai pot apăra.

În fund, spre Bugaz, se vede un strat de nori lat de vre-un km. Către acolo aleargă din toți mușchii lui de oțel avionul lt.-comandorului Iosifescu. Dar este drum până acolo! Si iarăș echipagiul numără clipele care parcă s'au oprit locului; vânătorii ruși sunt mai furioși, din ce în ce mai înrăiți. Vor să-î sfârșască și-i sparg și rezervorul de benzină dela celălalt motor, cel cu care mai mergea. Aleargă acum cu abia 180 km. la oră. Munca pilotului este is-

toxicoare, alimentând neconținut din rezervorul celălalt. Avionul este ținută comodă pentru vânătorii ruși. Și cu toate acestea, calm, un om, tocmai cel care aprecia mai bine sinistrarea aparatului, domina situația încurajându-și trăgătorii: pilotul.

Mitraliorii trag cu nemiluita. Lupta este aprinsă. Locotenentul Dumitru este cu mâinile pe mitralieră și cu atenția peste tot, pentru a putea surprinde curcubeiele pe care veniau în atac rușii. Dumnezeu este și El în echipagiu, căci sergentul radiotelegrafist Ionescu V. și sergentul t. r. Horoiășu isbutesc să doboare un Seversky.

Nu era de ajuns. Goalul de onoare era marcat, partida totuși nu putea fi, nu trebuia pierdută. Iată, salvator, norul acesta lat ca o plapumă, care îi învăluie acum ocrotitor.

Extraordinar! Nici aici nu se va sfârși filmul acestor peripeții, căci vânătorii ruși trec peste nori cu intenția de a intercepta avionul românesc la ieșirea din strat. Pilotul român i-a văzut, le-a ghicit intențiile și zâmbește ușor, peste manșa pe care o apleacă pe stânga, iar avionul schimbă, nevăzut de inamic, direcția; erau salvați căci rușii s'au înșelat cu propria lor șmecherie.

Pericolul vânătoresc trecuse. Avionul intră în liniile noastre trăgând greoiu dintr'un motor.

Pentru pilot, drama nu se consumase. Căci avionul nu mai era, după convulsunile luptei aeriene, în stare de zbor normal. Ciuruit peste tot de schije

de antiaeriană și de gloanțele de mitralieră, siguranța echipagiului stătea în mâinile pilotului. Un singur motor în funcțiune. Elicea împușcată. Aparatul în sensibilă limită de viteză. O senzație penibilă de nesiguranță încearcă să cuprindă mușchii pilotului și să-i spargă calmul său excepțional. Dar lt.-comandorul Iosifescu era prea călit pentru a se lăsa antrenat de panică. Nu-l speriaseră, până acum, cele 26 misiuni de războiu, cu atacuri furibunde și robinsonade executate cu avion greu de bombardament, la rasul pământului, înfruntând răcnetul sgribulit al tuturor armelor din amplasamentele atacate. Nici atacul din iadul dela Dalnik al celor 30 de Rata, unde l-a salvat numai curajul și spiritul de jertfă și devotament al echipagiului celor doi sublocotenenți Gănescu René și Boldur Radu, cari au pițat, cu o îndrăsneală de legendă, în cercul de vânători dușmani degajând astfel de orice pericol avionul comandantului lor. Nici al altor cinci Rata, la Tighina (unde acelaș sergent t. r. Ionescu V. a mai doborât unul). Nici vulcanul de antiaeriană dela Vakarzani. Nimic din năpraznă de foc și plumb a războiului nu i-a clătinat seninul său sufletesc.

Așa, cu piciorul anchilozat dintr'un vechiu accident de Cupă, bravul pilot luptă cu toată ființa să țină avionul în mâini, prin remuri care îl puteau angaja dintr'un moment într'altul. După 30 de minute de întârziere, dat dispărut de echipagiile celelalte, avionul He 19, tușind din toate mădularele, venia la aterizare.

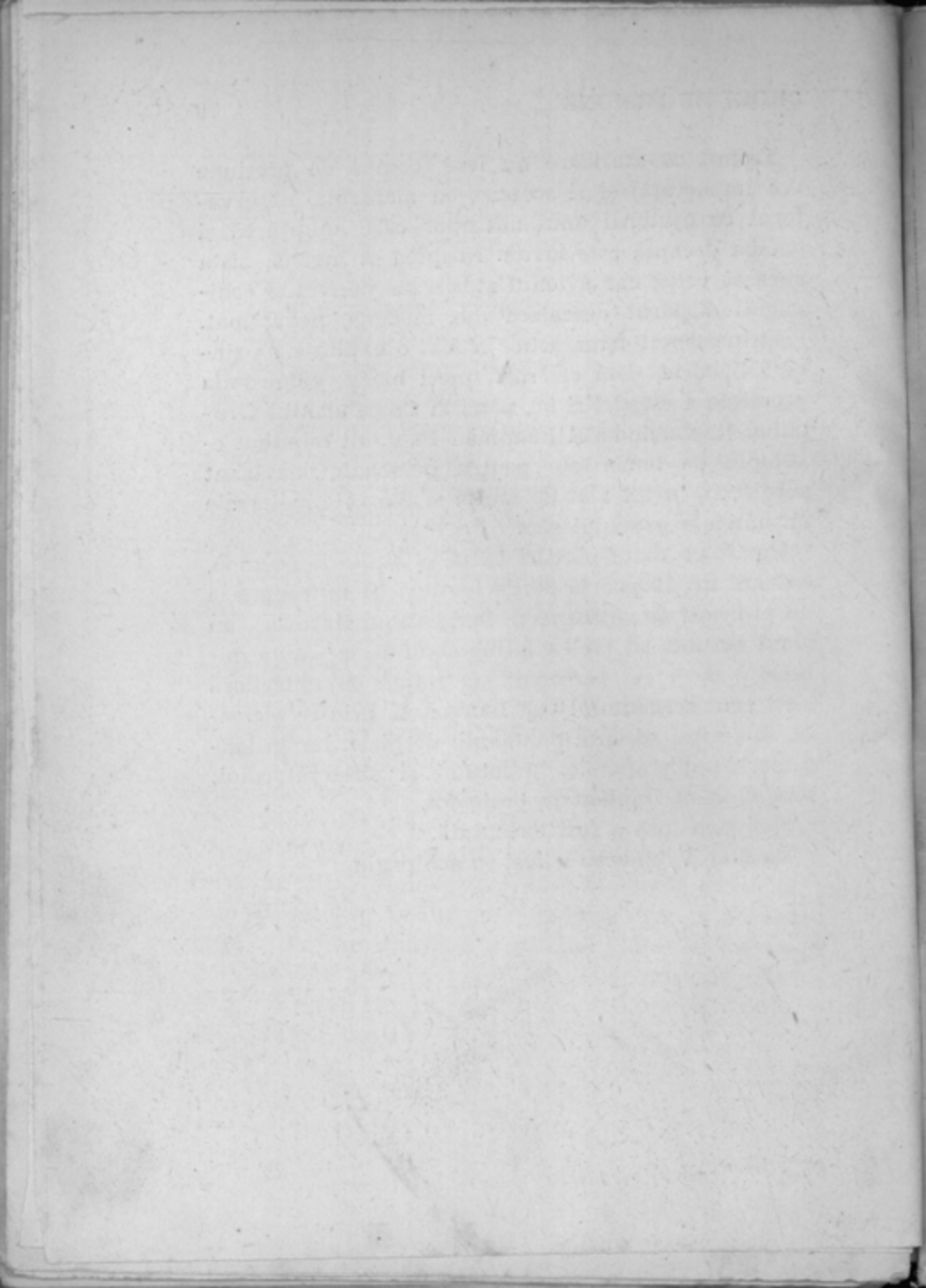
Trenul de aterizare nu iese (pompa de presiune era împușcată) și îl scosese, cu manivela, observatorul cu ajutorul unui mitralior care anunță că și gamba dreaptă este lovită. Noaptea se îngână, pista abea se vede, dar avionul aterizează perfect și echipagiul dispărut descalecă din misiune, nevătămat.

Entuziasmul camarazilor a fost o explozie de sinceră bucurie, dela cei mai tineri băieți, admirabila promoție a escadrilei 80, până la Comandantul Grupului, lt.-comandorul Landman Paul, alt minunat exemplu de temeritate pentru personalul navigator subaltern, în tot atât de multe și din cele mai grele misiuni ale grupului său.

Pipăit pe toate părțile, ca pe o bijuterie scumpă, avionul nr. 19 poartă 54 de lovituri de mitralieră și un proiectil de antiaeriană. Sergentului Horoiășu, un glonț i-a mușcat pielea laringofonului, la câțiva milimetri de a lui personală. O rafală de mitralieră i-a trecut sergentului rtg. Ionescu V. printre picioare, făcându-i sdrențe pantalonii de piele. Iar în lansatoarele din spatele pilotului și observatorului, schije sunt implântate peste tot.

Misiunea însă a fost executată.

Dacă și Dumnezeu a fost în echipagiu...

Ministrul Subsecretar al Aerului, și Comandantul nostru, al Sburătorilor, d. General av. Jienescu — în mijlocul nostru, pe front. D. Lt. C-dor Landman Paul îi prezintă cele mai proaspete fotografiile luate deasupra obiectivelor.

Înșuși Comandantul Flotilei, d. C-dor Al. Sahini — a pornit în misiune (Lt.C-dor Nagevski în manșă) în fruntea unei puternice formațiuni de bombardament.

Inspecție pe terenul nostru de lucru: puțin înalțe de căderea Odesei, unde s'a păstrat nevătămată, statuia lui Pușkin, ca să privească cu ochii lui de piatră dezastrul din port.

Comandantul Loss-urilor, Lt-Cdor Slăvescu la postul de comandă al grupului său eroic,

Atac la sol cu bombe și mitraliere

De mult nu mai prinsesem o dimineată așa domoală, că ne-a surprins cu flanela pe noi un senin ca un cuptor cald. Risipiți care pe unde, ne așteptam ordinul de misiune, tot atât de cotidian ca și zorii de ziua. Unii stam la stația Meteo sau, cum i-am spune noi, „hotelul Grupului” unde locotenentul profesor Andrei este un gospodar și un amfitrion de rasă, fiindcă găsim acolo muzică, — și somnul este mai lesne între două misiuni, cu toți șoarecii cari ne caută zahăr prin buzunare și cu care ne-am obicinuit cum se obicinuiesc câinii cu purecii. Tocmai comentam cu mult haz un comunicat înfometat al Moscovei, care anunța o formidabilă pradă de război, ce se ridica la colosala cifră de... 200 cutii de conserve...

Între timp, pe semne, se petrecuse ceva pe front și infanteriei noastre i se făcuse dor de noi. Așa că, în goana mare, la sala de informații (propriu zis bordeiu) și apoi la avioane, am și decolat cu misiunea unui atac furios la sol: *memorabilul atac dela 2 Octombrie*.

Trebuie să precizez că această misiune, adică atacul la sol, este cel mai romantic aspect al aviației

grele de bombardament. Dar Heinkel-ul nu este nici la primul lui asalt, nici la ultimul. Se mai aventurase el, șarjând cu toți caii-putere ai motoarelor lui, la Tiraspolski, unde formația a coborît cu un curaj hiperbolic la 50 de metri cu bombele, revenind la firul ierbii, să măture cu mitralierele, ce mai scăpase din bombardament.

Un atac la sol este brevetul de măreție și sacrificiu al bombardierelor; obiectivul este răscolit până în măruntaele lui, iar riscul este la punctul său de fierbere, avionul putând fi lovit și cu... băta! Incleștarea aceasta cu inamicul este pentru aviatori cea ce înseamnă, pentru infanteriști, atacul la baionetă. Nu pot sfârși lupta decât biruitori sau înfrânți, — acolo în inima obiectivului. Pentru acestea toate, asemenea misiuni cer o structură sufletească și un suport moral de o densitate cu totul specială. Primul care dovedește este însuș Comandantul grupului care, citind ordinul de operații, spune:

— ...așa că atacăm la mică înălțime. Intrăm pe aici, picăm la obiectiv și degajăm pe stânga. Merg și eu cu voi!

Normal ar fi să rămână la teren, suntem destui noi; dânsul știe însă că prezența comandantului în fruntea formației sale este o datorie pentru el în misiunile mai dificile și este un stimulent pentru ceilalți. La teren este, mai tot timpul, învăluit într'oplictiseală rece; numai când soarbe din absintul bombardamentului la inamic, numai atunci vine incendiat la cort: „ați scos poze, mă?"

Ne-am apropiat. Vedem bine obiectivul care ne așteaptă tăcut; rușii încă nu ne-au ghicit intențiile. Nu pot ști că moartea, pe care o aducem în pânțele balaurilor noștri, este destinată lor. Își pregătesc totuș pe 'ndelete telemetrele și își potrivesc unghiurile. Ei bine, acum au înțeles! Aparatele noastre au lăsat de bot în jos și picăm, picăm cu motoarele surierând. Au înțeles, dar așa cum înțeleg naufragiații că se scufundă abia când se îneacă. Motoarele fluieră de parc'ar fi, în urechile lor, urletul sirenelor dela toate fabricile din Odessa... Și le văd cum vin în capul lor, haiducește, la luptă pe viață și pe moarte, avioanele românești. Fug, care în contro, ca șoboianii; au rămas la piese cei surprinși și trag, trag, cu nădejdea că poate le doboară, dar smei noștri trec prin furtuna de gloanțe și varsă moarte în dușmani. Cad bombe cum se scutură nucii, exploziile sunt uriașe, — și dăre de foc și fum răscolite, cu tancuri întoarse pe dos și bolșevici ridicați pe umerii exploziilor, marchează trecerea noastră. Atacăm până la 60 metri.

Înainte noastră se ivesc bolșevici risipiți și exaltați de sgomotul exploziilor și de spaimă, trăgând cu armele în avioane, cum trăgeau sciții cu arcul în soare. Mitraliera din bot le trimite un șprîț de gloanțe și-i mătură bine alta din spate, care face stropitoare de plumb printre dărele de bombe. Privim înapoi. O dună de fum cu explozii care mocnesc. Pe acolo au trecut Heinkele-le! Au fost barăci, corturi, campamente și nu mai sunt. Au fost tancuri,

care de luptă, mașini, tunuri și depozite, dar nu mai sunt. Au fost trupe care încercau o rezistență fără sens în șanțuri și de după metereze de neînvins pentru piepturile brave ale infanteriștilor noștri, — și au căzut.

De pe o lizieră de pomi rari, o baterie a tras, înfrigurat, în primul val de avioane; atât i-a fost, căci reperată de patrula următoare, a primit un dar de bombe care i-a amuțit gurile de foc. Sau cum ar spune unul dintre autorii acestei acțiuni, locotenentul Ion Gheorghe:

— ...i-a stat ceasul, n'au mai rămas decât arșicele, din bateria aia obraznică!

Zece tone de bombe pe Fomina Balka

De câteva zile, Grupul se află într'un repaos determinat de împrejurări care depășesc indiscreția noastră — gata totuș de acțiune, cu echipagii și material în alarmă. Inșă o așteptare comodă, degajată, așa cum stă bine unei mari familii de sburători; în timpul acestei odihne neașteptate am simțit înverșunându-se în ochii lor, în ochii camarazilor mei, nerăbdarea de a se declanșa o misiune. Cum auziam sunând telefonul, ridicam toți fruntea din fundul preocupărilor respective și auziam pe unul dintre noi zicând: „însfârșit asta-i misiunea!" Și așa, omorînd vremea cu tutun și nădejdi, într'o zi, bucuria iar a scăpărat prin iasca din piepturile camarazilor mei; undeva pe frontul Odessei s'a ivit încă un prilej minunat de demonstrație a puterii Heinkele-lor noastre de bombardament.

La Fomina Balka, — trupe masive bolșevice viermuiau ca într'o căldare. „Eșirea" aceasta însemna o nouă fază operativă în activul grupului, aerul inamic era oarecum mai nefamiliar, cu eventuale surprize pe traiect, încât Comandantul Grupului, acest temerar șef de unitate care n'a lipsit din niciuna din misiunile de maxim efect și de periculoase atacuri, trebuia să fie și în fruntea celei de azi. Misiunea acea-

sta cerea într'adevăr un om de capacitatea combativă a lt.-comandorului Landman Paul. Cum Grupul nu mai pipăise reacțiunea inamică pe cerul Odessei, Comandantul lui s'a suit la bordul avionului pentru a face personal sondajul acestei reacțiuni, cu calmul său statuar și cu ironia aceia subțire ca o foiță de țigare, din colțul gurii, care îl face atât de agreabil, temut de subalterni.

Formația decolează în crăpat de diminață, cu frigus gribulit de toamnă pripită; cerul are un senin aparent, cu păclă, iar vizibilitatea aburită, încât bălțile Nistrului par fantomatice limbi de ceață. Dincolo de ele se așterne, în fața grupului de avioane, un covor de nori, un banc lung cât o zi de post, cu undulațiile înghețate, ceia ce îngreuiază navigația, formația având dedesubtul ei complet acoperit. Adică să fie norii aceștia bosumflați și sanchii, atât de proteguitori pentru inamic, încât să le acopere tot spațiul? Poate că totuș se vor sparge undeva, pentruca observatorii să poată scormoni pământul dușman și avioanele să-și descarce tonele de bombe destinate obiectivului. Ici, colo, țesătura norilor încearcă să se subțieze, totuș marea nu-i nicăieri, Nistrul nici el, nici lacurile Odessei. Pentru Comandantul formației se pune o problemă de urgență: va păstra altitudinea de bombardament ordonată (din cauza reacției de foc excepțională din zonă) sau va sparge plafonul căzând pe obiectiv dela ori cât de scurt ar fi acesta? Lt.-comandorul Landman Paul este omul hotă-

ririlor instantanee și al celor mai năsdărvane „inițiative de obiectiv”. Poate, prin minte îi trec acum instantanee din misiunea când a avut de executat un bombardament asupra aglomerărilor de trupe și a podului dela Talmaj-Cebruciu... Tot așa era cerul și atunci, proteguitor de acoperit, cu nori grei și imbulbucați, pentru dușmani. Izolată, și fără protecție de vânătoare, patrula condusă de dânsul a coborât sub nori; a făcut un ocol spre est, a intrat în Ucraina pe limanul Kukurgan și de acolo înapoi, înăuntrul, atacând obiectivul dela câteva sute de metri. Incălzit de atacul îndrăzneț și de licuricii armelor inamice care încrucișau drumul avioanelor, a revenit cu toată patrula și — la 50 de metri — a mitraliat cu maximum de foc trupele bolșevice înebunite de spaimă, când s’au văzut semănite de gloanțe, după ce au fost, cu câteva clipe mai devreme, plouate cu tone de bombe.

Comandantul formației a înțeles ce are de făcut și de data aceasta, când norii se arătau tot atât de îndărătnici. Decizia era luată, iar pilotul, băiatul acesta dolidora de veselie, locotenentul Ion Gheorghe, pică prin nori trăgând toată formația după el.

Șuieratul motoarelor se înfige prin întunerecul norilor, ca tunetul, în auzul trupelor bolșevice; deasupra Dalnikului. Iată obiectivul, dincolo... Spre el, în linie dreaptă, cu toate că de pe pământul inamic s’a deslănțuit urgia focului antiaerian. În jurul avioanelor încep să se spargă proiectilele cu nemiluita.

Avioanele vâslesc printre explozii, fără să-și schimbe drumul. Echipagiile sunt la post, calme, hotărîte. Armamentul antiaerian inamic trage furios. În dreapta se văd distinct organizațiile inamice, ca niște uriașe caracatițe.

La bordul avionului comandant, căpitanul Dumitru Mihalache își vede liniștit de treabă, plecat peste vizor și tabloul de bombardament. Afară, pocniturile de antiaeriană se îndesesc și se aud din ce în ce mai aproape de inima avionului. Schije înceapă să treacă prin planuri și fuselaj. Comandantul formației este informat că și patrula următoare a spart plafonul, numai că avioanele s'au cam risipit la trece-rea prin nori. Nu este nimic, deocamdată e chiar bine, în iadul pe care l-au stârnit rușii pe itinerariul de bombardament.

Balonașe negre și albe de toate calibrele păreau o năvală de fulgi de pădăie... S'a întâmplat ceva! o pocnitură în față, de geam spart. Norocul echipagiului a fost uriaș. La bordul avionului comandant, o schijă mare și cutezătoare de proiectil a lovit plexiglasul din botul mașinii, deasupra observatorului care viză, în fața pilotului și a Comandantului formației; pocnitura a fost cumplită, plexiglasul spart cât ai băga pumnul, cabina s'a umplut de fum. Căpitanul Dumitru Mihalache era însă cu mâna pe obiectiv și nu-l putea pierde! Deși avionul s'a cutremurat din toate încheieturile lui. Infundat, cum era, în manșonul vizorului, observatorul a întrebat, cu

ochii spre satul cu trupele inamice care începuseră a forfoti:

— S'a întâmplat ceva?

— Nu mare lucru, o explozie de obuz deasupra capului dumneavoastră și care s'a blocat în cutia port-cartușe, — răspunse larg de tot pilotul.

Castanele antiaeriene făceau un alai impresionant avioanelor care nu-și lăsaseră bombele. Dar la bord nu se cunoaște teamă. Dispoziția se păstrează în echipagiu, mai ales aici unde s'a întâlnit humorul ascuțit al comandantului formației cu veselia ghidușă a locotenentului Ion Gheorghe și calmul de bronz al căpitanului Dumitru Mihalache. La o jumătate de metru deasupra și în fața lor, o explozie putea să-i proiecteze în norii cari îi acoperiau din toate părțile. În timp ce în prelungul avioanelor 21 și 14 filau trasoarele dela mitralierele vânătoarei dușmane, răsarite pe neașteptate din infernul Odesei. Abia acum încep să curgă bombele, incendiarele risipindu-se printre ele ca o invazie de licurici. Comandantul formației privește liniștit adâncul de sub avion și observă efectul, care este total.

— Bine. Poți degaja acum.

Formația, ocupată cu bombardarea obiectivului, este surprinsă și atacată de vânătoarea inamică. Situația este extrem de critică, pentru că vânătoarea noastră se afla chiar în carusel cu alte avioane dușmane, iar bombardierele noastre angajează lupta când erau încă neregrupate. Echipagiul adj. Pârvan-

slt. Mărgineanu I. înțelegând la timp situația, manevrează scurt și se adăpostește cuminte sub planul avionului cap; din acest moment nu mai puteau fi atacați fără risc pentru agresor. Însă echipagiul din dreapta nu mai are timp să strângă formația și un vânător inamic, îndrăsneț, s'a înfipt în coada avionului pilotat de adj. Anghelescu Eupsichie. Sublocotenentul Rădulescu Jan, care se afla la postul mitralierelor dinapoi, ocupat cu fotografierea propriului său bombardament, aude alarma postului de su-praveghere:

— Avion inamic în coadă!

Ofițerul observator puse repede aparatul foto alături și trecu la mitraliera inferioară. Avionul inamic nu-i intra în linia sa de tragere, în schimb mitralierele rusului improșcau foc intens. Pilotul vedea incendiarele cum se scurg în lungul fuselajului, auzia mitraliera sergentului Checetă Ignat tăcănind furios. Și totuș rusul se ținea scai în coada avionului său trăgând cu nemiluita. O rafală de gloanțe și un proiectil de tun au și însângerat planul drept al aparatului român. Acum nu mai este de glumă, echipagiul nostru poate fi, din moment în moment, pierdut.

— Pică, Eupsichie, să pot trage în el!

Pilotul a înțeles, cabrează puțin și pică brusc. Manevra l-a descoperit pe vânătorul rus și ofițerul observator bagă un încărcător complet într'însul, tocmai când rusul intenționa să degajeze.

— L-am dărâmat, Eupsichie, mi l-ai pus în palmă!

Între timp, o dramă grea, cumplit de concentrată se petrecea la bordul avionului pilotat de locotenentul Stroici, capul patrului următoare care, din cauza norilor denși prin care a spart ca să evite o ciocnire, a intrat prea mult în spațiul Odesei. Avionul își deschisese trapele și sublocotenentul Rovența Octavian da drumul — tocmai — la bombe, când pilotul își simți, deodată, mâna însângărată. Privi manșa și o văzu sfârtecată de o schijă. Vocea radiotelegrafistului anunță că cercul de gonio e rupt și aparatul de radio este lovit de o rafală de mitralieră, aceiaș care rănise și pe pilot. Atacul celor doi vânători ruși, cari veniau în spirală, a fost neașteptat. Dar dacă din prima rafală n'au izbutit să distrugă avionul de bombardament, de acum vânătorii dușmani vor trebui să lupte aprig ca să reușească. Rafala de mitralieră a trecut ca un trăznet prin trupul puternic al avionului. Frica încearcă să cuprindă sufletul echipagiului. Bătălia este îndârjită. Observatorul, văzându-l pe pilot rănit, cere manșa să piloteze el, dar locotenentul Stroici Gh. și-a încheștat bine mâinile pe manșe și nu-i slăbește strânsoarea, nici nu-i domolește energia cu care luptă să domine situația, indiferent de sângele care se prelinge rubiniu pe gaura pe unde glonțul a rupt manșa... În tăcănitul acela gălăgios al tuturor armelor de bord, în căldura luptei, nu poate ști care este situația, nu știe decât atât că dacă ia observatorul manșa, va rămâne neutilizată o mitralieră; ori, cum toată viața echipagiului stă în capacitatea sa de luptă, de apărare și de foc, el, pi-

lotul, trebuie să reziste la manșă, trebuie să facă și dânsul ceva, orice s'ar întâmpla. Odată cu el este rănit și trăgătorul sergent major t. r. Constantin Dumitru. Obrazul drept și tâmpla îi sângerează abundent. Casca îl supără, îi face rău, ar arunca-o, simte cum i se aprind ochii, dar nu lasă mitraliera din mână, mai ales că a auzit convorbirea ofițerilor săi: acum știe că pilotul este rănit, poate că este mai rău ca el, — și totuș a rămas la post! Nu poate abandona lupta, cu atât mai mult cu cât îi arde pe suflet să-l doboare pe împelițatul acela de bolșevic care l-a rănit pe locotenentul său scump, vânătorul cela blestemat care, uite-l! — vine iar la atac! Două țevi de mitralieră îi urmăresc drumul. Seversky-ul se apropie ca un bărzăune apocaliptic, de parcă ar vrea să intre în bombardier, vine ca o spaimă, dar cele două țevi de mitralieră, care l-au pândit tot timpul, îl primesc cu foc și plumb: sunt trăgătorii sergenți Munteanu N. și Constantin Dumitru căruia, însângerat cum era, dacă i-ar vedea rusul clocotindu-i privirea în grilă, ar rupe-o la fugă... Să fi văzut, într'adevăr, acesta, ochiul crâncen al lui Constantin? Sau l-au intimidat trăznete din armamentul Heinkel-ului, de l-a îndemnat să degajeze atât de stângaci, încât plumbii morții se implântară definitiv în plămânii avionului bolșevic care cade, pilotul îl mai trage odată, încă odată, „cum fac călușei la „noși” după chiar spusele pitorești ale sergentului major t. r. Constantin D., — și avionul inamic s'a prăbușit în flăcări.

Spre casă, locotenentul Stroici Gh. zâmbia cu satisfacție sărbătorească. Bujorii bucuriei încep să-i sărute obrații trași. A isbutit să susțină avionul cu rezervorul drept spart și radiatorul așisderea, cu motorul gata să ia foc, — pentru a treia oară: prima oară la Bulgărica-Bolgrad, a doua oară la Duboșari-Crăuleni, atunci când căpitanul Nanu Nicolae a scris cea mai glorioasă pagină din eroica flotilei, cu avionul incendiat, cu un motor, cu vânătoarea după el și totuși isbutind să ajungă la teren... Călmul căpitanului Nanu a rămas proverbial pe flotilă; de când îl cunosc, îl știu cu țigara vecinic aninată în colțul gurii, bun și măreț la fapte, minunat exemplu pentru ceilalți camarazi. Așa este și locotenentul Stroici Gh., blând, modest și brav.

S'a dat jos din carlingă tot atât de nesgomotos ca și când plecase în misiune; avea privirile însă mai înaripate, era mai transfigurat... Numa! sergentul major t. r. Constantin D. a coborât din avion trist și neliniștit, oarecum.

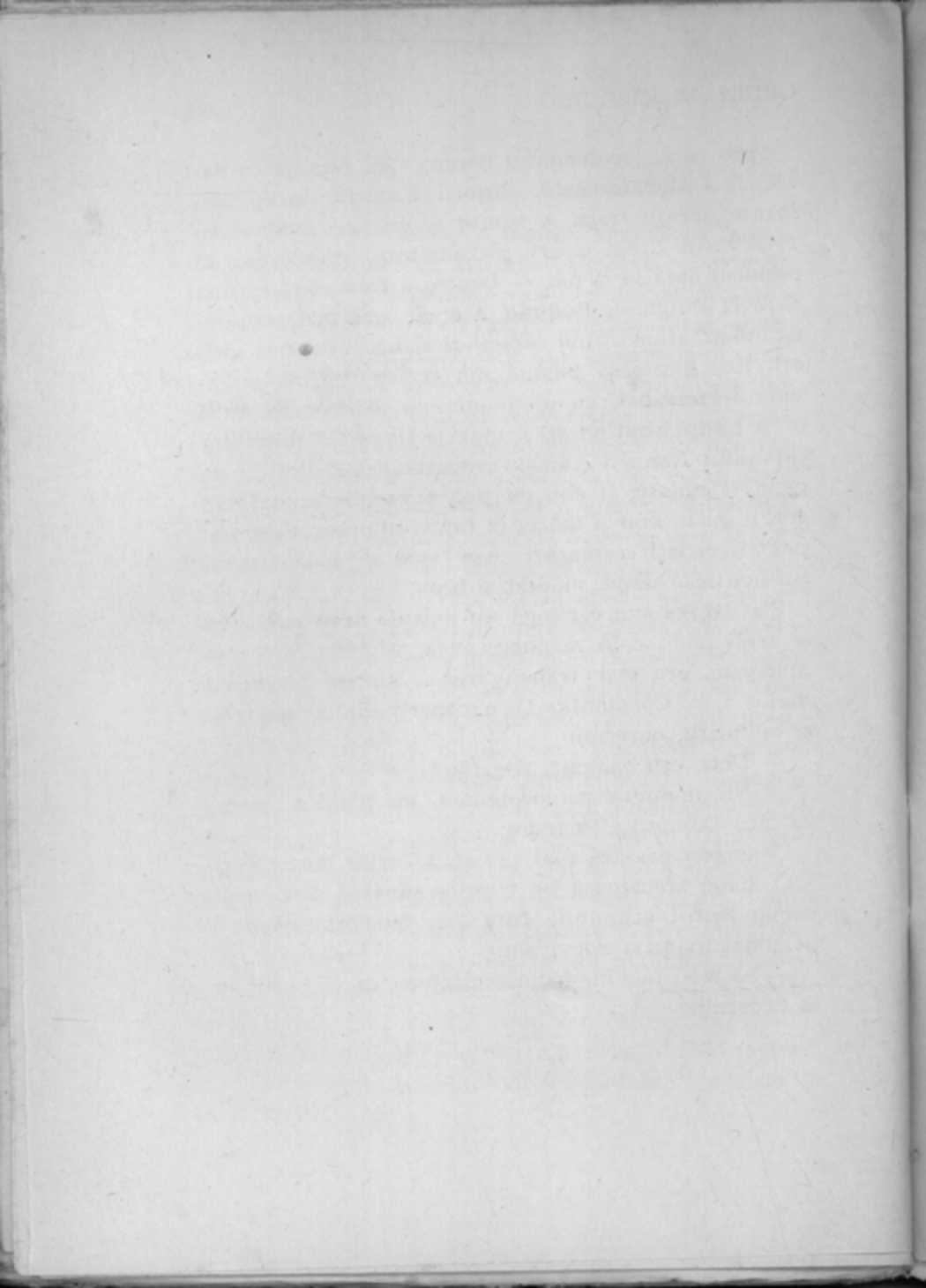
— Dece ești mâhnit, ți-e rău?

— Nu, domnule sublocotenent, mă gândesc ce-mi va zice Domnul Comandor...

Constantin era cel mai priceput furier dela Grup.

O mână afectuoasă i-a cuprins umărul. Era însuș comandantul grupului, care l-a felicitat, dându-l personal în grija doctorului:

— Să mi-l faci iar frumos, doctore, ca să-l propun la decorație!

101 zile de război

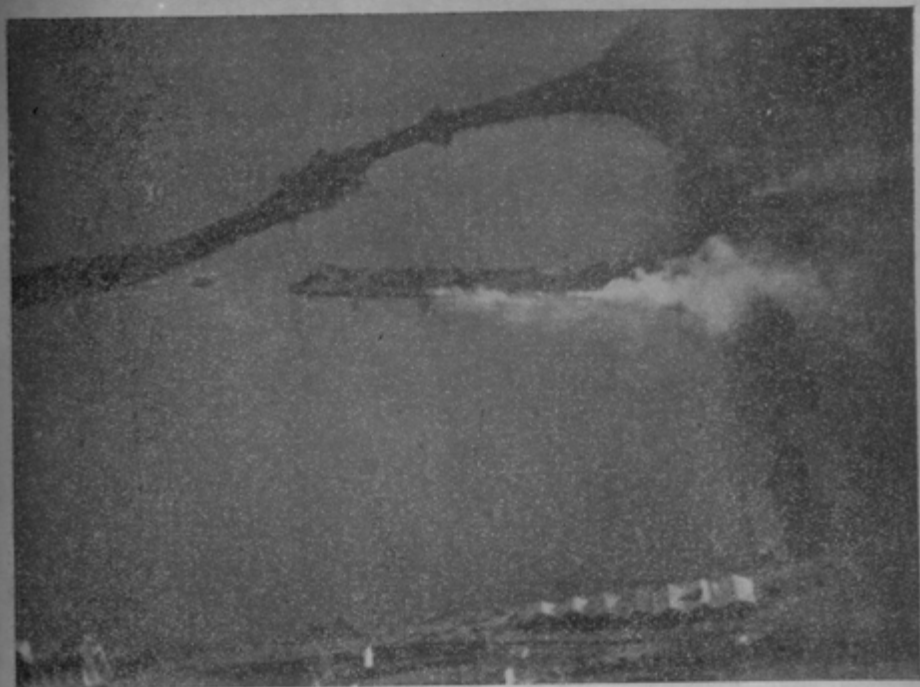
Se poate spune că în războiul acesta a fost pentru prima oară utilizată, la noi, aviația de bombardament; într'adevăr, în trecutul război, lucrul aviației române, dealtfel în muguri, a fost informativ sau vânătorec, căci dela aruncarea proiectilului de artilerie peste bordul Newport-ului sau Bréguet-ului — și până la lansarea bombelor după cele mai moderne principii de bombardament de azi, a trebuit să treacă un pătrar de veac. Dacă aviația de informație sau de vânătoare se află în evoluție, bombardamentul aerian este pentru istoria noastră militară abia la început; iar dacă acest început a fost extraordinar încât am putut cuceri dominarea ofensivă a spațiului aerian inamic, faptul acesta se datorește caracterului exclusiv al bombardamentului de a fi — el — temeiul victoriei finale.

Între vânătoare și bombardament se înclină mai mult spre mușchetarismul primei, decât spre tragismul celuiilalt. Este firesc, vânătoreea înseamnă atac, inițiativă, viteză uluitoare, gloria imediată. Cerul vânătorec este degajat, larg, fără îngrădirile acelea ordonate până la sacrificiu, ale bombardamentului. Vânătorul își domină materialul și are mai multă personalitate. Echipagiul de bombardament presu-

pune un examen al desegoismului, — și o sincronizare perfectă a psihologiilor diferite care-l constituiesc. Nimic nu poate fi mai măreț, ca act de trăire, decât încordarea, paradoxal senină, pe timpul de bombardament; când altitudinea ți-este ordonată și nu te poți ridica mai sus, atunci când în jurul tău antiaeriana inamică trage ca la porumbei; când drumul și intrarea în zonă îți sunt determinate, indiferent dacă pe acolo patrulează vânătoarea inamică, sau când, ridicându-se la obiectiv niagara aceia răsturnată a barajului antiaerian, bombardierele, grele de tonele de bombe dintr'însele, nu pot face calea întoarsă, — dimpotrivă, iau haiducește pânza morții în piept și trec prin baraj, oricare ar fi densitatea lui.

Intr'acest moment se conjugă, la bord, sufletul unic al echipagiului, contractul lui cu vecinicia. Este cel puțin un moment unde, sufletește, echipagiul a pipăit dumnezeirea. Aceasta este marea taină a sacrificiului. Aș vrea să pot bine desluși uriașa ipoteză a morții care grevează, mai mult ca oriunde, misiunea de bombardament. Aceste misiuni de bombardament care au fost declanșate într'un sfânt miez de noapte de Iulie... Când Comandantul Flotilei și-a convocat pe comandanții săi de Grupuri de Bombardament și Vânătoare, — pentru a stabili un plan de acțiune masivă, ca să isbiască în inima armatei dușmane cu fulgerele „ciocanului nostru aerian”, cum îi plăcea însuș Comandantului Flotilei să se exprime. Peste echipagiile de război, în așteptare, se lă-

O D E S S A !

Sub noi, portul arde. Vehicule, tunuri, armament, totul zace distrus sau părăsit pe cheiul din potcoava portului.

A explodat o mină marină și s'a ridicat o trombă de apă în ochii nelămuriiți și tunmăunași ai ruscaicelor de pe terasa lui Pușkin

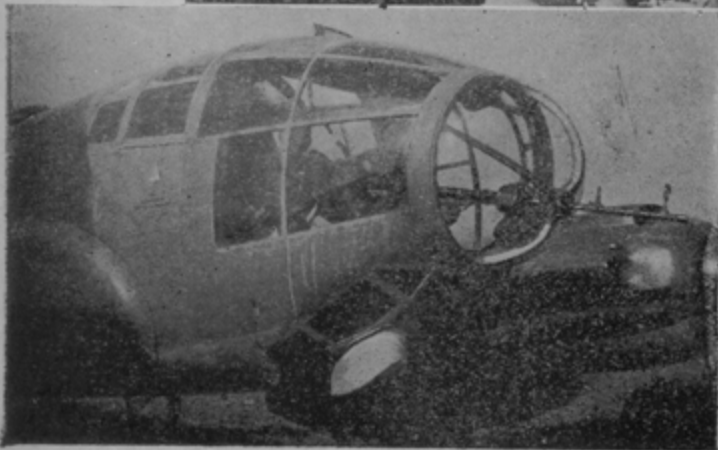

Iată-l pe lt. av. Ion Gheorghe, vesel ca o bărdacă de vin negru, călare între urechile motorului.

Sau echipajul brav al Slt.-ului av. Rădulescu Jan și Adj. av. Angelescu Eupsichie, cari au înscris, senini și dârji, pagini frumoase în istoria grupului lor de Heinkel.

Puternicele noastre Heinkel, puternice și dragi! Cu ele am executat misiuni pe care anii bătrâneții le vor scormoni cu bucurie și mândrie.

sase seninătatea aceia mioritică a sacrificiului acceptat dinainte.

Deatunci au trecut 101 zile...

Zile de înălțătoare acțiuni și de îmbălsămate jertfe. Sunt jertfele celor mai buni, ale celor mai împăcați cu vecinicia.

Drama locotenentului Monciu Petre este sguduitoare în omenescul ei, căci nu i-a fost dat să treacă în vecinicie fără să nu calce și pe punțile chinurilor, n'a murit în răbufniture de obuz, odată cu aparatul, ca ceilalți din echipagiul său. Figura de maur frumos s'a luminat desigur, purtat pe umerii parașutei, la gândul că nu-i aceasta ultima lui misiune. Sub el pământul basarabeian își legăna holdele să-l primiască. Nu erau însă numai bobii de grâu nesecerat și ochii nelămuriți ai țăranilor din kolhoz cari îi priviau scoborîrea... l-au mai văzut și ochii haini ai dușmanilor; o poteră călare și tancuri speciale, mici și perfide dela Comrat, au pornit să-l găsiască. Un copil ne spune că a auzit două împușcături. Țăranilor li s'a interzis să se apropie de locul de sacrificiu. Intr'un târziu, tot copilul acela s'a strecurat și l-a găsit pe Monciu, gol, ucis și prădat, cu un singur ciorap (ce scânteie de omenie se va fi stârnit în inima aceia de fiară, de i l-a lăsat?). Ceasul și verigheta — inelul care-i glăsuia de soția lui dragă — i-au fost smulse cu căinție, i-au torturat piciorul cu lovituri de baionetă, martirizându-l. Asasinul și-a lăsat cartea de vizită pe ordinul de misiune al lui Monciu

unde a scris în limba lui, în rusește: „a murit moarte câinească”.

Monciu a murit eroic... moartea lui Fulger.

*Să moară Fulger? Poți sfărma
Și pe-un voinic ce cuteza
Să înalțe dreapta lui de fier
Să prindă fulgerul din cer?
Cum pier mișeii, dacă pier
Cei buni așa?*

Alte trei echipagii au urmat la rândul sorții. Războiul acesta începuse să creșteze adânc în inima Flotilei. Suflul acela colectiv, senin și gata de jertfă al escadrilelor noastre, nu s'a clătinat, dar parcă i s'au lăsat umerii în jos. Eram oare în pierdere de viteză? Să fi fost înfrânți sufletește? Pierdusem din primele zile pe Tătăraș, cu cele două echipagii ale Loss-ului. Pierdeam acum pe cei trei mușchetari ai celei mai tinere promoții, pe sublocotenentii Ciobanu, Vlaicu și Banu. Era jertfa de onoare a celei mai proaspete promoții de ofițeri. La asemenea jertfă, — mai târziu, după 101 zile da război, a venit promovarea promoției: „Crucea de aur” cu două barete pentru toți mezinii Flotilei.

Frăția noastră de arme se cutremurase într'aceiașă măsură și când am pierdut echipagiul Colda-Iț. Găletușă Sorin. Primului i-a fost hărăzit să moară luptând până la urmă, ca Monciu, nedându-se prins, desfăcându-se din frânghiile parașutei și trăgând cu

pistolul până la ultimul cartuş, pe care-l rezervase pentru el; călăii l-au scutit însă... De atâtea ori s'au clătinat temeliiile în noi, tot de atâtea ori am strâns rândurile în jurul Comandantului nostru, care ne-a înseninat frunţile cu fraza lui de bunic înţelept. Dureră de a-i fi pierdut nu ne-a ucis elanurile. Dimpotrivă, acolo, în reuniunile din marea familie a Flotei, s'au legat tot de atâtea ori jurăminte mute de răzbunare. Şi misiunile executate ulterior au fost mai avântate, mai sălbatice, mai cutezătoare.

După 101 zile de războiu, Flotila mea de Bombardament a încheiat frontul. acolo, sub cerul pe care a luptat pentru desrobirea basarabeană şi pentru împlinirea neamului, — să asculte sfânta liturghie, într'o zi plumburie de toamnă rece. Inimile noastre erau însă calde sub pieptarul decoraţiilor. Fiecare, în faţa drapelului, primind însemnele bravurei sale, îşi retrăia fragmente fugare din misiunile executate.

Intr'adevăr, Flotila noastră binemerita răsplata celor 101 zile de război. Activitatea ei în cifre, pentru că cifrele sunt scheletul paginilor sale eroice, este concludentă.

Peste 2000 ore de sbor.

Peste 1.300.000 kgr. de bombe, lăsate la inamic.

26 avioane de vânătoare inamică doborâte în lupte aeriene.

82 avioane inamice distruse la sol, acolo unde au fost surprinse.

Au fost distruse: aerodroame (Bolgrad, Bulgărica,

Ismail, Chișinău Sud și Nord, Ialoveni, Tarutino, Nord Col. Freudenthal, două la Odessa) căi ferate cu noduri importante (Basarabeasca, Jeremievka, Vigoda, gara de mărfuri dela Odessa, etc...) șosele și coloane inamice, motomecanizate, aglomerări de trupe și poziții, poziții de artilerie (Dalnik, Marienthal, Zastava) și porturile de îmbarcare (Bugaz, Cetatea Albă, Ovidiopol, Odessa).

Acesta este bilanțul pozitiv al Flotilei noastre, al cărei Comandant, Comandorul Al. Sahini, așa cum a fost la teren, isvor de îmbărbătare, a fost și în aer: la Abaclia, unde a condus formația prin faimosul sistem de apărare antiaeriană al Basarabeascăi, căzând tocmai în spatele acesteia printr'o manevră bine utilizată, — la Grigoriopol, unde a dispus cele două patrule pe forma obiectivului cu intervalul de bombardament eşalonat de front, fiindcă fusese inamicul surprins în două mușuroaie de trupe, — sau în recunoașterea dela Libenthal-Ovidiopol, unde, cu barajul antiaerian al Odessei în chip de cunună de palmier din coastă, a distrus coloanele bolșevice în retragere.

Deaceia, când la sfârșit de solemnităte, Comandantul Flotilei a spus că „bilanțul acestor zile este preavizul nostru pentru o nouă fază operativă”, dânsul mărturisia chiar angajamentul echipagiilor sale.

În acest moment, un freamăt viu animă rigiditatea frontului... Comandantul Grupului..., chemat la telefon, ne-aducea un ordin de misiune!

— Echipagiile de alarmă la avioane! Incălziți motoarele! Observatorii și piloții la sala de informații!

Odesa în zale și baricade

De câtă vreme așteptam ziua aceia de apoi a Odessei! Nu fiindcă ne-am fi pierdut răbdarea și morallul nostru scăzut ne-ar fi dat ghies. Dimpotrivă, doriam ziua decisivă pentrucă atunci ne-am fi angajat forțele pe viață și pe moarte cu antiaeriana și vânătoarea inamică. Așteptam deci, cu motoarele inimilor noastre sub presiune, să ridicăm pe cerul inamic sutele noastre de mii de kgr. de moarte, la primul semnal. Intervenția noastră decisivă a fost însă oprită de comunicatul victoriei: Ghildendorful, Dalnicul și Tatarca — aceste cetăți de foc care ne-au ciuruit regulat planurile și ne-au oprit uneori câte un motor din viață, s'au prăbușit...

Eram la popotă, o serie a echipagiilor din alarmă. Este chemat la telefon Comandantul Flotilei. Toți ochii noștri, toate sufletele noastre, s'au înghesuit, pe ușa pe care eșise dânsul într'o învălmășeală nebunată, să afle mai devreme ordinul de decolare: *Asdrubal!* Acesta era consemnul marei răfuiei. Comandantul revine. Căutăm să descifrăm ordinul și în cor, cu toții, întrebăm:

— Asdrubal?

— A căzut Odessa!

Am plecat cu Foche Wulf-ul la Odessa, cu locotenentul Ion Gheorghe, și sublocotenentul rez. Boldur Radu, să-i pipăim pe îndelete formele acestei năpraznice și încăpăținate cetăți.

Mergeam la câțiva zeci de metri. Pe un câmp o babă își pleacă grijuliu umerii sub uruitul avionului. Vedem Limanul Nistrului. În fund, spre Odessa, se ridică două coloane înalte, uriașe, de rotogoale de fum gros. Arde orașul! Alte ori, când mergeam în misiune, Limanul Nistrului era pentru noi limanul siguranței aeriene; dincolo de el, ceasornicul inimilor începea să bată mai tare și scormoniam cerul cu priviri vânătoarești, iar de zăriam vreun bărzăune, îi urmăream cu mușchii încordați pe mitralieră, evoluțiile, drumul, intențiile, identitatea... De data aceasta nu ne deslipiam ochii depe pământ; psihologia certitudinii... Iată, dincoace de Nistru coloane de artilerie cu drapelul la mijloc. Ce mândru este drapelul țării! culorile lui tari au prins viață, nu se mai întorc triste ca în Iunie al anului trecut. Coborîm iarăși la înălțimea plopilor și ne legănăm pe stînga și pe dreapta șoselei. Instantaneu, se provoacă acea inducție a bucuriei între avion și artilerie; tunarii văzându-ne chipurile și veselia, ne transmit dragostea lor, zvârlind cu brațele spre cer salutul. Erau regimentele care se întorceau depe front. Il aud pe Ion Gheorghe, un suflet mai tânăr decât vârsta lui cu 10 ani, arătându-mi-i cu degetul:

— Cea mai bună dovadă că am luat Odessa.

Gura Limanului, spre Bugaz, se deschide în nemărginitul unde marea se sărută cu cerul. Lunecă luntrași pe Nistru. Ce sinceră mi se pare apa lui acum! Sub noi, uzina de apă a Odesei, dela Biela-jevca, pe care, cu mult în urmă au ocupat-o bravii noștri ostași, întreagă, cu toată apărătura ei, lăsând trupelor bolșevice din Odessa, apa salină a mării să le stâmpere pârjolul din piept. Este atât de frumos orânduită pe un estuar al Nistrului cu bazinele ei pătrate și verdeață luxuriantă...

Trecem peste Freudenthal. Retrăesc o mai veche luptă aeriană... o rematerializez. Mi-alunec privirile spre Dobrozani... Sub noi pământul este bătătorit parcă de copitele unei armate de cai guliverici. În fund Odessa arde.

Tatarca.

Instinctiv, vreau să-l fac atent pe pilot că avem înălțimea atât de mică încât suntem victime sigure pentru barajul antiaerian dela Tatarca... Dar e atât de inofensiv, satul acesta cumplit! În dreapta Suhoi Liman. Un avion rus, doborât, putrezește de mult ca un fluture trăznit de tăria soarelui. Lunecăm spre Dalnik. Pe acesta trebuie să-l vedem mai pe 'ndelete. Să ne căutăm bombele cu care l'am confetat atât de des, cum n'a fost sat și sector de front în războiul nostru. Era și cea mai îndărătnică rezistență de care s'au izbit trupele noastre în drumul lor victorios și brăzdător de destin. Sute de mii de kgr. de bombe am lăsat pe sufletul hain al Dalnikului. Aci au înscris pagini de măreție regimentele noastre de artilerie.

Un ostaş din Reg. 54 mi-a povestit gloriosul lor 2 Octombrie, când tankurile ruseşti au atacat în masă, dela Dalnik până în poziţiile noastre de artilerie. Dar tunarii noştri s'au ținut bine. Două tankuri atinse în şenile au luat foc. Au prins curaj atunci băeţii şi au început vânătoarea de tankuri, întorcând tunul şi 'n stânga şi 'n dreapta, trăgând în ele dela 10 metri. Douăsprezece tankuri şi-au găsit sfârşitul. În timp ce infanteria rusă, care venia înapoia lor, a fost ținută la pământ de patru vânători români. Ei patru au măturat cu mitralierele valul de ruşi porniţi la baionetă. Iar noi, dela bombardament, veniam să înscriem pe acelaş Dalnik cu poziţii de nestăpuns, una dintre cele mai frumoase pagini de războiu ale grupului Heinkel. Sub noi găuri mari şi mici, pământul satului este înjunghiat de bombe. Dacă n'ar fi casele resfirate ale Dalnikului ca o salbă lungă de 7 km. şi cu măgelele rare — aş crede că văd un peisaj telescopic al lunei cu profilul ei buretos.

Un şanţ anticar, o fortificaţie tot atât de lungă, pe profilul Dalnicului pare un tipar uriaş al danturii de fier a Odessei. Şanţ larg şi adânc cu trei trepte înăuntru cu pereţi de culoarea ruginei, barajele de moarte din apărarea imediată a Odessei. Stă, mărturie a marilor noastre jertfe, cimitirul dela Vacarzani cu rânduri dese de cruci albe cu casca de strajă şi, de partea cealaltă a drumului spre Odessa, un monument înalt cât un indicator topografic, este însemnul marei jertfe româneşti pe pământ transnistrian.

Odesa se 'ntinde toată sub noi ca un covor fermecat pe care ochii noștri caută să descifreze surprize. Dela Nistru, de dincolo de el, credeam că arde tot, orașul acesta îndărătnic care, rezimat pe apele mării, ne-a ținut piept atâta timp. Deasupra lui, n'am găsit însă decât câteva incendii, unele în curs de a se consuma, cele portuare, altele în plină vâlvătaie. Camaradul Boldur filmează neconținut spectacolul. Iată o clădire mare în care se svârcolesc balauri de flăcări ce într'un vârtej și scot limbi de jăratec prin geamuri. Geamurile Odessei... sunt sparte. Sclipească cioburile lor pe trotuare, printre șirurile de pomi o-rânduite pe un dispozitiv de o geometrie admirabilă. Richelieu, care a conceput orașul, a fost un estet. Este multă finețe în culoarea dulce, ușoară, în care se scaldă geometria arhitectonicei sale.

În special unghiurile ondulate ale portului dau orașului un aspect fotogenic. Te îmbie să te 'nvârți deasupra portului să-l pozezi din față și din profil, — și să spui ca unei femei că are ochi frumoși: „orașule, ai un port minunat!”

Dar pentru cel care coboară treptele faimoasei scări de „marmoră” care duce dela statuia cezarcă a lui Richelieu în debarcadere — scară cu nouă etaje, dominând tot portul cu pieptul ei larg, — și se plimbă prin portul propriu zis, se va întrista, va uita fotogenia lui aeriană. Aci stă scrisă cu vechicule distruse, răsturnate sau proaspete, cu tunuri frânte și maldăre de cartușe trase sau proiectile virgine, cu resturi de îmbrăcăminte și alimente părăsite în pripă,

întreaga tragedie a retragerii grăbite din Odessa. Peisaj mort, fără personalitate, până și apă mării toarce, digul antival este inutil, berbecii furtunii dorm pe undeva pe fundul mării. Un lanț de case și șalupe închid brâul portului spre vest, toate plecate obosit pe-o rână. Câte un catarg fără viață stă în apă înecat. Doar fumul depe unul din pintenii de barcaderului mai mișcă, alb, pașnic. Privelișta aceasta este atât de senină că 'nfundă parcă și sgomotul minelor în explozie...

Dacă — terestru — orașul nu mai este fotogenic, este totuși de un pitoresc romantic și neașteptat pentru noi care-l cunoaștem doar ca obiectiv militar, cu port, cu aerodroame, gări, etc. Trecem printre șiruri de capre de sârmă, pe lângă gara de mărfuri. Aci găsim cartea de vizită a unuia din cele mai dramatice bombardamente ale Heinkel-ului, printre fulgere de antiaeriană, din ziua de 17 Septembrie... Liniile sunt răsucite, gara o cutie de chibrituri. Nu putem svârli însă privirile departe înainte-ne, fiindcă baricadele ne retează orizontul. *Toate încrucișările de drumuri* sunt blocate. Sistemul de baricadă este *celular*. Probabil că se datorește unui marinăr căci e pe principiul vaselor de războiu, care își au fundul compartimentat. Am încercat să trecem spre port pe sub un mare viaduct, cam în felul celui dela Mogoșoaia. Avea zidit însă tot, cu piatră, saci și trunchiuri de pomi, o singură spărtură făcută, prin care abia ne-am strecurat. Peste tot aceleași baricade, largi și

înalte de 6—8 metri la care, acum lucrează, dar în sens invers, evreii din Odessa. Ei le-au făcut, ei le desfac, după ce ostașii noștri le-au cucerit, baricadă cu baricadă, stradă cu stradă, până i-au alungat definitiv pe bolșevici. Au lăsat în schimb otrava minelor să lupte tâlhărește în locul fugarilor. Un camarad al meu, locotenentul rez. Ghica Matei, însoțind cu avionul un ziarist german, — și care a aterizat cu noroc pe o fâșie neminată, a avut plăcerea să vadă, la decolare cum, la 50 metri de el, a sărit în aer o vacă blândă care păștea cuminte și atotneștiutoare iarba vitregă depe terenul acela.

De după o astfel de baricadă a disperării apare, acolo unde Richelieuwska se ridică în port, — clădirea Operei. De o eleganță exterioară franceză, cu linie simplă și siluetă gravă, Opera din Odessa exprimă, mai mult ca orice, tradiția spirituală a cetății minelor bolșevice: singurul contact cu cultura care se datorează mai mult cunoscutei permanente sufletești a actorului. Găsesc imagini ale repertoriului ei clasic; mă izbește figurația și dispozitivul ei scenic din Faust. Vorbesc cu o femeie în vârstă medie, cu silueta stafidită, cea mai veche sufleură a Operei, care îmi dă foarte comod și prietenesc relații, într-o impecabilă franceză, asupra dramei actorului sub regimul roșu. Își iubește instituția și ca dânsa, toți actorii. Aceștia n'au plecat cu trupele în retragere. Dece să plece? Actorul este, zice dânsa, cel mai impropriu și nesincer element politic. Își însușește o conduită po-

litică, fie ea spirituală, ca pe un rol și o păstrează cât ține stagiunea... Sunt oameni care n'au mai mâncat ca lumea dela asediu. Cine le putea aduce apă și pâine, decât învingătorii. Au elemente vocale de primă mărime pe care mi le-a zugrăvit cu competența unui critic, prietena mea dela Operă. Înăuntrul ei, Opera este ca o cutie de pălării, cu o acustică ce-mi amintește Opera din Paris. Mă conduce un portar cu o figură bonomă, cu un felinar mai mare ca el, cu obrajii întinși de un zâmbet dulceag și care vorbește o ruso-română foarte comică. Mă scoate pe terasa țarilor prin singura aripă deteriorată a Operei. De câtă vreme nu s'a mai repetat pe scena acesteia? Este atâta foame tristă în privirile scobite ale sufleurilor dela Operă...

Scobor de aci în piața lui Pușkin unde, pe terasa care domină marea și portul s'au strâns buluc bătrâni, fete și copiii din Odessa; vin ca șobolanii, cu aerul inchiet, adulmecă, pășesc cu o siguranță pe care și-o controlează neconținut. Dau impresia oamenilor care-și recapătă încet dar neted o încredere pe care zilele de groază ale asediului le-o măcinase. Dealtfel, însăși piața aceasta are sensurile ei învălmășite: pe de o parte statuia care proiectează fruntea lui Pușkin, revoluționarul liric al Rusiei de altădată, spre ceruri, întorcând spatele spre Casa Partidului, acest ateneu al bolșevismului odessan, cu măruntaiele răscolite; de altă parte marea, aceiași ca la Constanța, spre care „tunul” capturat în 1854 de pe

vasul englez „Tigrul” își svârle amenințarea lui decorativă... Este atât de senină fruntea lui Pușkin, pe cât este de căscată țeava tunului, că piața aceasta parcă leagănă mai mult simfonia mării decât să păstreze ecoul ultimilor discursuri comuniste din Casa Partidului...

Femeile — poate au sufletul mai senin — sunt mai curajoase, le văd cum traversează piața spre mare, câte una, câte două. Mă așteptam să le văd cu figuri apocaliptice de ură conservată; dimpotrivă sunt atât de femei... Le-a lipsit pâinea, apa, mai ales apa, dar unde au ținut ascuns rujul de buze? Căci n'am văzut femeie sub 35 ani fără să aibă gura roșie ca o tăietură de lubeniță. Să fie fardul sărbătoresc al lor pentru primirea unor oaspeți de seamă? Sau macul roșu lipit ostentativ pe gură... Imbrăcate simplu dar cochete unele, n'am văzut decât una singură cu pălărie, o pălărie ca un coif cu panglici pe spate.

Intr'adevăr, spectacolul portuar este inedit pentru populație, de a tras-o atât de mult! Lângă mine două fete tinere și drăguțe privesc și nu înțeleg cum, când trece avionul acela mare peste apă, printre vapoare și instalațiile portului, sare apa în sus ca o trombă. Dar ce-are a face, pe femei nu le interesează motivele dacă le plac efectele, spectacolul le place pur și simplu, e „harașo” și nu le interesează bunăoară că avionul acela este un trimotor german, care are sub el prins un cerc mare cu diametru cât permite fuselajul, că cercul acela are proprietăți elec-

tro-magnetice, — că el nu lasă bombe în apă cum își închipue spectatorii, ci sboară la rasul apei, pe fâșii, scormonind adâncurile portului să descopere și să curețe minele pe care bolșevicii le-au lăsat amin-tire.

Spectacolul este uluitor de frumos, avionul s'a strecurat prin pintenul vestic al portului, chiar în dreptul statuii lui Pușkin, aproape de terasa noastră, în prelungul a câtorva șlepuri sovietice. În urma lui, patru coloane albe de mare s'au ridicat peste catarge. Apoi, una-două-trei-patru detunături. Acolo au fost patru mine sovietice. Avionul trecuse la verticala lor provocând, prin magia aceluia cerc fermecat, șocul magnetic al minelor. Rusoaicele de lângă mine au făcut ochii mari să prindă toată marea în ei. Erau atât de mulțumite, așa cum sunt femeile când le-a plăcut ceva, indiferent ce... Rujul lor s'a umezit și buzele le tremură, ușor, ca frunza de salcâm.

Și 'n orașul în care, la fântâni, femeile fac coadă lungă, cu găleata căscată de sete, — și 'n orașul unde copiii fac concurență câinilor, svârlindu-se după geologani, — și 'n orașu 'n care simfonia foamei atinse acordurile walkiriene ale unor turburări geologice în stomacul oamenilor, se găsesc din belșug... ruj de buze și mine marine.

Bătrânul meu „Haiduc Nr. 6“

Terenul nostru de lucru are acum un aspect pensionar. Motoarele stau liniștite. Privim cu regret după niște Junkers-uri 52 care, trăgând după ele planoare, au luat drumul Crimeii.

Un camarad german, care a sburat deasupra Sevastopolului, ne-a spus că acolo antiaeriana este mai năprasnică decât a fost la Odessa. Ii scotocim cu o curiozitate copilărească, aproape, impresiile sale din Crimeia de parcă nici nu făcusem încă, până acum, vre-o misiune de război... Și de unde gândurile noastre își împachetaseră de zor bagajele pentru concediu, — au despachetat urgent și au luat drumul Crimeii... Abia începusem războiul, abia îi simțisem teroarea lui dulce; ne-am întors de pe front cu convingerea că în curând ne vom regăsi iarăși lângă aparatele de sbor „unde va pe front”; acolo unde vom continua a scrie istoria neamului cu sângele nostru. Acolo unde vom muri de va fi nevoie, să învingem, căci până la victoria finală aparținem exclusiv neamului, cu sufletul, cu brațul și cu viața.

Cu atât mai mult cu cât noi, sburătorii, cei cari umblăm pe umerii văzduhului, suntem uniți într'această legământ al furtunilor și al sortii. Nimic din fericierea bulevardieră a zilelor civile nu ne-ar mai

putea da acum, după experiența războiului, satisfacția emoțiilor trăite în misiunile noastre aeriene. Ce loz ar putea oare echivala loteria vieții de toate zilele cu suprema clipă de încordare a echipagiilor de pe cerul dela Dobrozani, atacate de gurile de foc ale vânătorilor inamici? Când firul vieții nu avea decât un milimetru de șansă în stânga și în dreapta lui...

Sunt poate singurele clipe valabile din viața mea, cele trăite în lunile mele de front. Acolo unde memoria m'a slujit mai fidel ca oricând... La Dalnik, am aruncat cu căpitanul Ștefănescu Dumitru, admirabilul meu comandant și camarad, bombe din cele mai grele. Îți amintești, scumpe prieten, cum râdeam unul de celălalt, fiindcă ne încadraseră antiaeriana dușmană în cununi de explozii? Până au început să cadă bombele acelea înalte cât omul. Când s'au desprins, mi s'a sguduit avionul, — bătrânul meu „Haiduc nr. 6” — de parcă s'a rupt ceva din el. M'am repezit cu ochii după ele. Nu mă mai interesau proiectilele de a. c. a. Le auziam așa cum auzi din pălmar ploaia cu pietre isbind caldarâmul. Auzul meu ciulise tot și scobora vertiginos, cu iuțiala luminei, să înregistreze contactul bombelor cu Dalnikul.

De atunci port, în auz, răbufnitura bombelor grele dela Dalnik. Deși aveam 3000 m. înălțime... Dar am impresia că le-am auzit explozia. Dacă nu cu urechia, atunci cu ochii, cu sufletul...

Cu sufletul acesta, cu care aștept un nou ordin de misiune...

1 Decembrie 1941

1. Harkness: LEVIN (1974) 116^u(816)6

(46-8:0) 1/1/1 (467) 0

8/1/58

EDITURA GORJAN BUCUREȘTI

AU APĂRUT:

K. A. Schenzinger: ANILINĂ — roman (ed. II sub tipar)
A. Zischka: ȘTIINȚA DISTRUGE MONOPOLURILE (ed. II sub tip.)
R. Brunngraber: RĂZBOIUL OPIULUI — roman, traducere de

Mircea Streinul

Sigrid Undset: PRIMĂVARĂ — roman (Ed. III)

Mircea Streinul: TREI POVEȘTI (ilustrații de F. Micoș)

V. Beneș: INGERUL ALB (ilustrații de F. Micoș) (epuizat)

Dr. V. Tempeanu: LIMBA GERMANĂ pentru lucrători (ed. III sub tipar)

Alain Fournier: CĂRAREA PIERDUTĂ — roman

J. Öhquist: GERMANIA LUI HITLER — fapte și doctrină (epuizat)

Pinocchio — (Ed. III sub tipar)

Sigrid Undset: JENNY — roman

De ce luptăm împotriva bolșevismului ?

Kalevala, trad. de Barbu Brezianu (epuizat)

J. S. Schall: SUEZ, POARTA POPOARELOR — povestire romanțată

Vintilă Horia: ACOLO ȘI STELELE ARD... — roman

Anișoara Odeanu: CIUDATA VIAȚĂ A POETULUI

Paul Constant: RĂIA — roman

I. Băleanu: ORDIN DE MISIUNE — reportaj de război

SUB TIPAR:

H. Dominik: FORȚA CERULUI — roman fantastic

Mayne Reid: CUARTERONA — roman (col. „Muncă și Lumină”)

IN PREGĂTIRE:

Pearl Buck: Exilata — roman ; trad. de Jul. Giurgea

Henry de Man: MĂRTURISIRI (Après coup)

K. A. Schenzinger: AUR ȘI ARGINT — roman, traducere de
Mircea Streinul

V. Beneș: SEMN RĂU — nuvele fantastice

T. Mușatescu: TEATRU LA DOMICILIU — schițe vesele

T. Mușatescu: SUFERINȚELE BĂTRÂNULUI WERTHER — roman

K. A. Beneș: O VIAȚĂ FURATĂ — roman (premiat de Academia din Praga)

F. Sillanpää: SFÂNTĂ -ĂRĂCIE — roman, trad. de I. Băleanu

G. de Pourtalès: PESCUITUL MIRACULOS — roman

COLECȚIA DE ARTA:

N. BRANA — Chipuri din Sat (12 gravuri) cu un studiu critic de V. Beneș.

V. DOBRIAN — Ciclu morții (10 gravuri) cu un studiu critic de I. Vlasta.

F. MICOȘ — Creațiune (10 gravuri) cu un studiu critic de V. Beneș

D. HORNUNG : Patimile Mântuitorului (7 gravuri în culori) cu o prezentare de St. Gorjan